

NÜXÍRA ÜXÜ GA POPERA GA CORİTIUCÜÄX GA YAXÖGÜX ÜTANÜWA NAMUXÜ GA PAURU

Pauru rü nüxü narümoxë ga yema yaxögüxü ga Corïtiuarü iñnewa yexmagüxü

¹⁻² Pa Chaueneëgü i Corïtiucüäxgüx, choma i Pauru nixí i Tupana yaxuxü norü ngúchaxümaä na Ngechuchu ya Cristu norü puracüwa choxü namuxüçèx. Rü choma rü namaä i taeneë i Chótene nixí i pexü tarümögxegüxü rü pexcèx tanaxümatüxü i ñaä popera. Pa Chaueneëgü ya Tupanaärü Ixígüxex, pema rü marü Tupanapëxewa pixüüne yerü Ngechuchu ya Cristu marü pexü nixüünexëe. Rü Tupana rü marü pexü nadé na norü duüxügü pixigüxüçèx wüxigu namaä i guxüma i ngëma duüxügü i guxüwama törü Cori ya Ngechuchu ya Cristuxü icuèxüügxüxü. Rü nüma ya Ngechuchu ya törü Cori ixicü, rü ngëma duüxügüarü Cori ta nixí.

³ Rü chanaxwèxe ya Tanatü ya Tupana rü törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu norü ngechaxügagu poraäcü pexü narüngüxëe rü pexü nataäëxëe.

Tupana tüxü narüngüxëe erü Cristuarü duüxügü tixigü

⁴ Rü taguma nüxü charüchau na Tupanana moxë pexcèx chaxäxü. Rü moxë nüxna chaxä naxcèx i ngema ngüxëe i Ngechuchu ya Cristugagu Tupana pexna ämarexü. ⁵ Yerü Cristugagu Tupana

pexna nanamu ga Naäxē i Üünexű na pemaxă inaxăúxüçèx. Rü pexna nanaxă ga norü ore, rü naétü pexű nanatauxchaxëe na nüxű pecuáxüçèx na ñuxű ñaxüchiga yixixű. ⁶ Rü yemaäcü yexguma nüxű pexñüëgu ga yema ore ga Cristuchiga rü aixcüma peyaxögü. ⁷ Rü ngëmacèx i ñuxma na ípenanguxëëxű na wena táxarü núma naxüxű ya törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu, rü Tupana pexna nanaxă i taxű i cuèx na taxuüma pexű taxuxüçèx na naxcèx pemaxëxű. ⁸ Rü ngëmaäcü tá pexna nadau ya Tupana ñuxmatáta nagú i naäne, rü guxügutáma pexű naporaexëe na aixcüma peyaxögüamaxüçèx rü naxcèx pemaxëxüçèx, na taxüema chixexümaä pexű ixugüxüçèx i ngëxguma wenaxärü núma naxüxgu ya törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ⁹ Rü Tupana rü guxüguma nayanguxëë i norü uneta. Rü núma nixi ga pexű nadexű na aixcüma Nane ya törü Cori ya Ngechuchu ya Cristumüçgü pixigüxüçèx.

Nügü nitoye ga yema yaxögüxű

¹⁰ Pa Chaueneëgxü, törü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pexű chacèëxű na wüxigu pegümaä perüxñüëxű rü tama pegü pitoyexüçèx. Rü name nixi i aixcüma pegü pengechaügü rü aixcüma wüxigutama perüxñüë i peäëwa. ¹¹ Pa Chaueneëgxü, pemaä nüxű chixu i ngëma ore, yerü Croétanüxtanüwa nüxű chacuáchiga ga pegümaä na penuëxű, rü tama aixcüma wüxigu na perüxñüëxű. ¹² Rü pemaä nüxű chixu i ngëma erü ñuxre i pema rü ñaperügügü:

“Choma rü Pauruwe charüxű”, ñaperügügü. Rü togue rü:

“Choma rü Aporuwe charüxű”, ñaperügögü. Rü togue rü:

“Choma rü Pedruwe charüxű”, ñaperügögü. Rü togue rü:

“Choma rü Cristuwe charüxű”, ñaperügögü.

¹³ ¿Rü ñuxäcü nixí i ngëma? ¿Pexcèx rü Cristu rü marü niyauxye? ¿Éxna pema nüxű pecuèxgu rü choma i Pauru chiñxű ga curuchawa pexcèx chipotaxű rü chayuxű? ¿Rü éxna pema nüxű pecuèxgu rü chauégagu yiñxű ga ípebaiňxű?

¹⁴ Rü Tupanana moxẽ chaxã, yerü taxúema pexű íchabaiňxẽē ga pemax. Rü Crispu rü Gayuxicatama nixí ga íchabaiňxẽēxű. ¹⁵ Rü ngëmacèx taxucürüwa texé tügü tixu na chauégagu ítabaiexű. ¹⁶ Rü yemáacü aixcüma íchanabaiňxẽē ga Estéfanatanüxűgü ta, natürü chauxcèx rü taxúema ga togue tüxű íchabaiňxẽē. ¹⁷ Yerü nüma ga Cristu rü tama choxű namu ga duňxügüxű na íchabaiňxẽēxűcèx, natürü choxű namu na duňxügümaã nüxű chixuxűcèx i norü ore i mexű i tüxű maxëxẽēxű. Rü nanaxwèxe i tauvchaxű i oremaã nüxű chixu i ngëma ore. Erü ngëxguma chi ñoma nüxű cuèxüchixürüň nüxű chixuxgu i ngëma ore, rü ngürüächi i duňxügü rü tá chauguama narüxñinüé rü tá nüxű inayarüngümaã na Cristu yiñxű ga tüxű maxëxẽēcü ga yexguma curuchagu nayuxgux.

*Cristuwa nixí ga Tupana inawéxű ga norü pora
rü norü cuèx*

¹⁸ Rü ngëma ore na ñuxäcü tórü pecaducèx curuchagu nayuxű ga Cristu, rü wüxi i natücxemamare nixí naxcèx i ngëma duňxügü

i poxcuwa ūxü. Natürü yixema na Tupana tükü maxēxēēxü, rü nükü tacuèx na ngëma ore rü Tupanaärü pora yiixü. ¹⁹ Erü norü ore i ümatüküwa rü ñanagürü ga Tupana:

“Rü tá ichayanaxoxëe i guxüma i norü cuèx i ngëma duüxügü i nükü cuèxüchigüxü. Rü tá nükü chaxo i ngëma duüxügürü cuèx”,

ñanagürü. ²⁰ Rü ñukmax, Pa Chaueneëgüx, ¿Tupanapëxewa rü tacüwa namexü i ngëma duüxügü i poraäcü nükü cuèxüchixü? ¿Rü tacüwa namexü i ngëma duüxügü i Moiché ümatükü i mugüwa nguxëetaegüxü? ¿Rü tacüwa namexü i ngëma duüxügü i meä nükü cuèxügüxü i ñoma i naâneärü cuáchigagu na yadexagüxü? Erü guxüma i ngëma cuèx i duüxügü nagu rüxiñüëxü rü Tupanacëx rü taxuwama name. ²¹ Natürü nüma ya Tupana ya guxüxüma cuäcü, rü tama nanaxwëxe na ñoma i naâneäx i duüxügürü cuágagu na yiixü i naxütawa nangugüxü i nümagü. Natürü nanaxwëxe na ngëma norü ore i mexügagu na yiixü i namaxëxëëäxü i ngëma duüxügü i yaxöögüxü woo togücëx rü natücmamare yixigu i ngëma ore. ²² Ngëma Yudíugü rü nükü nadaugüchaü i cuèxrügü i Tupanaärü poramaä üxü. Rü ngëma Griégugü rü naxcëx nadaugü i ñoma i naâneärü cuèx. ²³ Natürü ngëma ore i toma nükü tixuxü, rü Cristu ga curuchawa ipotacüchiga nixü. Rü ngëma ore rü naâewa nangux i ngëma Yudíugü. Rü ngëma duüxügü i tama Yudíugü ixigüxüçëx rü wüxi i natücmamare nixü. ²⁴ Natürü ngëma duüxügü i Tupana dexü i Yudíugü rü ëxna tama Yudíugü ixigüxü rü ngëma duüxügucëx

Tupana inanawěx i norü pora rü norü cuèx ga yexguma pecaducèx nayuxgu ga Cristu. ²⁵ Rü yema Tupana üxü ga yexguma nayuxgu ga Cristu rü muxüma i duňxügütex rü wüxi i ngëäemare nixi. Natürü ngëma Tupana nagu rüxinüxü rü guxüma i ñoma i nañnecüäx i duňxügütarü cuèxarü yexera nixi. Rü yexguma curuchagu nayuxgu ga Cristu rü muxüma ga duňxügütex rü natura ga Tupana ga yexguma. Natürü yexguma nixi ga inawéaxü ga ñuxäcü guxü i duňxügütarü yexera na naporaxüchixü. ²⁶ Pa Chaueneëgüt, name nixi i nagu perüxinüe na ñuxäcü Tupana pexü dexü na norü duňxügü pixigüxüçex. Rü noxretama pixigü na nüxü pecuëxüchixü ega duňxügü pexü ngugü, rü noxretama pixigü na äëxgacügü pixigüxü, rü noxretama pixigü i ngëma itaarü dñeruåxütanüxü pixigüxü. Natürü woo ngëma na pixigüga rü Tupana rü pexü nadéna norü duňxügü pixigüxüçex. ²⁷ Rü Tupana nanade ga yema duňxügü ga togü ga duňxügü nüxü ixuxgu rü taxuüma icuáxü. Rü yemaäcü nanaxü ga Tupana na naxäneëxëëäxüçex i ngëma duňxügü i nüxü icuëxüchixü. Rü Tupana nanade ga yema duňxügü ga togü nüxü ixuxgu rü turaexü. Rü yemaäcü nanaxü ga Tupana na naxäneëxëëäxüçex i ngëma duňxügü i poraexü. ²⁸ Rü Tupana nanade ga yema duňxügü ga togü nüxü oexü, rü ñoma i nañnewa taxuüma ixigüxü. Rü yemaäcü Tupana nanaxäneexëë i ngëma duňxügü i ñoma i nañnewa norü ngemaxügümää nügü icuëxügüxü. ²⁹ Rü ngëmacex taxucürüwama texé tügen ticuëxü i Tupanapëxewa. ³⁰ Rü

nümatama ga Tupana nixī ga Ngechuchu ya Cristuarü duňxügüt pexü yaxigüxēēxü. Rü tatanüwa nanamu ga Cristu na nüma tüxna naxääxüçèx i cuèx i aixcüma ixixü, rü pecaduwa tüxü ínanguxüxēēxüçèx. Rü nüma ya Cristu nixī i tüxü namaxëxëēxü rü tüxü yamexëēgüxü na aixcüma ixüünexüçèx napëxewa ya Tupana.
31 Rü ngëmacèx i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü ngëxguma texé tügü icuèxüüchaügu rü name nixī i törü Corixü ticusüü”,
 ñanagürü.

2

Cristu ga curuchawa ipotacüchiga

1 Pa Chaueneëgüt, yexguma noxri petanüwa chaxüxgu na pemaä nüxü chixuxüçèx ga Tupanaärü ore i aixcüma ixixü i Cristuchiga, rü tama ñoma nüxü cuèxüchixü rüüäcüma pemaä chidexa, rü tama ore ga guxchaxümaä nixī ga pemaä nüxü chixuxü. **2** Yerü yexguma petanüwa chayexmagu, rü Cristuchigaxüxücatama nixī ga pemaä chixuxü. Rü taxuüma ga tacü ga togu charüxñü. Rü yemaäcü Ngechuchu ya Cristu ga curuchawa ipotacüguxicatama nixī ga charüxñüxü. **3** Rü yexguma petanüwa changuxgu rü nüxü chadau ga taxü ga guxchaxügü ga petanüwa, rü yemacèx poraäcü chaxoegaäe rü Tupanapewa chorü muümaä chidurux.
4 Rü yexguma pemaä chideaxgu rü pemaä nüxü chixuxgu ga Tupanaärü ore, rü tama ñoma nüxü cuèxüchixü rüüäcüma pemaä nüxü chixu na yemaäcü pexü chanangúchaüxēēxü na

peyaxõgütücèx. Natürü Tupanaäe i Üünexüärü ngüxëëmaä rü Tupanaärü poramaä nixi ga pexü chanangúchaüxëëxü. ⁵ Rü yemaäcü Tupanaärü poramaä pemaä nüxü chixu ga yema ore na Tupanagagu yiixü na nüxü peyaxõgütü, rü tama ñoma i nañecüäx i duüxügüarü cuágagu na yiixü.

Tupana rü Naäe i Üünexüwa nügü tüxü nacuëxëe

⁶ Natürü pemaä nüxü chixu, rü ngëxguma natanüwa changëxmagu i ngëma duüxügü i marü meäma yaxõgütü, rü ngëxguma nixi i chanangúexëëxü i ngëma aixcüma Tupanaarü cuëx i üünexü. Natürü ngëma cuëx rü tama ñoma i nañewa ne naxü, rü bai i ñoma i nañeärü äëxgacügü i paxa tá iyarüoxüwa ne naxü. ⁷ Natürü ngëma cuëx rü Tupanawa nixi i ne naxüxü. Rü ngëma cuëx nixi ga noxri tauta naâne üxgu Tupanaxïcatama nüxü cuáxü ga na ñuxäcü tá tüxna naxäaxü i maxü i taguma gúxü. ⁸ Natürü yema Tupana nagu rüxñüxü, rü taxuüma ga ñoma ga nañecüäx ga äëxgacü nüxü nacuëx. Yerü yexguma chi aixcüma nüxü nacuëxgüga yema Tupana nagu rüxñüxü rü tâü chima curuchawa nayapotagü ga guma mecü ya törü Cori. ⁹ Rü ngemachiga nixi i Tupanaärü ore i ümatüxüwa i ñaxü:

“Rü ngëma duüxügü i Tupanaxü ngechaügütücèx, rü núma nanamexëe i tacü i taxúlema nüxü dauxü, rü taguma texé nüxü ñüxü, rü bai i texé nagu rüxñüxü”,

ñaxü. ¹⁰ Rü ngëma Tupana mexëëxü naxcèx i ngëma duüxügü i nüxü ngechaügütü, rü ñuxma rü tüxü nüxü nacuëxëe i ngëma, yerü núma nanamu

ga Naäe i Üünexü na taxcèx nangoxëëäxÜcèx. Rü ngëma Naäe i Üünexü rü guxÜxÜma nacuèx, rü eixrÜxÜ i ngëma TupanaxÜcatama nÜxÜ cuáxÜ rü ta nÜxÜ nacuèx. ¹¹ Rü duÜxÜgütanüwa rü ¿texé nÜxÜ tacuèx na tacügu naxñÜxÜ i wÜxi ya yatü? Rü naäexÜcatama nixi i nÜxÜ cuáxÜ i ngëma nagu naxñÜxÜ i ngëma yatü. Rü ngëgxumarüü ta Tupanaäe i ÜünexÜxÜcatama nixi i nÜxÜ cuáxÜ na tacügu naxñÜxÜ ya Tupana. ¹² Rü yixema rü tama ñoma i naänecÜäx i naäe nixi ga iyauxgÜxÜ. Natürü tanayauxgÜ i ngëma Naäe i Üünexü ga Tupana taxcèx núma muxÜ na aixcÜma nÜxÜ icuáxÜcèx i guxÜma i ngëma mexÜgÜ ga Tupana norü ngechaÜmaä tÜxna ämarexÜ. ¹³ Rü ñuxma na pemaä nÜxÜ tixuxÜ i ngëmachiga, rü Tupanaäe i Üünexü toxna äxÜ i oremaä nixi i pemaä nÜxÜ tixuxÜ. Rü tama ore i torü cuèxwa tayaxuxÜmaä nixi i pemaä nÜxÜ tixuxÜ. Rü ngëmaäcÜ nÜxÜ tixu i Tupanaäe i ÜünexÜärü ore namaä i ngëma duÜxÜgÜ i aixcÜma Tupanaäe nawa ngëxmagÜxÜ. ¹⁴ Rü texé ya tama Tupanaäe i Üünexü tÜmawa ngëxmaxë, rü taxucürüwa tanayaxu i ngëma Tupanaäe i Üünexü tÜxÜ nguxëëxÜ, erü tÜmacèx ya yíxema duÜxÜ rü natÜcëxmamare nixi. Rü tama nÜxÜ tacuèxéga erü yíxema Tupanaäe i Üünexü tÜmawa ngëxmaxëÜcatama tixi ya nÜxÜ cuáxe na tanangugÜxÜ na ñuxÜ ñaxÜchiga yíixÜ i ngëma Tupanaäe i Üünexü tÜxÜ nguxëëxÜ. ¹⁵ Rü yíxema duÜxÜ ya Tupanaäe i Üünexü tÜmawa ngëxmaxë, rü meä tanangugÜ i guxÜma. Natürü ngëma togü i duÜxÜgÜ i tama TupanaxÜ cuèxgÜxÜ, rü tax-

ucürüwama tümaärü maxňxü nangugü ya yíxema duňxë ya aixcüma Tupanaäe tümawa ngěxmaxë.

16 Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:
“¿Texé nüxü tacuèx na tacügu naxñünxü ya törü Cori? ¿Rü texé nüxü tacuèx na Tupanaxü taxucuxëxü?”

ñanagürü. Natürü yixema nixi i aixcüma nüxü icuáxü i ngěma Cristu nagu rüxñünxü.

3

Pauru rü Aporu rü wüxigu Tupanaäxü napuracüe

1 Pa Chaueneëgxü, yexguma noxri petanüwa changuxgu, rü taxucürüwa ngěma duňxügü i Tupanaäe nawa ngěxmaxümaä chidexaxürüüäcü pemaä chidexa. Natürü ñoma i naänecüäx i tama Tupanaxü cuègxüümää chideaxgurüü nixi ga pemaä chidexaxü. Yerü pema rü yexwacèx, peyaxögü ga yexguma, rü yemacèx yexwacèx yaxögüxüümää chideaxürüüäcü pemaä nüxü chixu ga Cristuchiga. **2-3** Rü tauxchaxü ga oremaä pexü changúexëe, ngěxgumarüü i wüxi i öxchana ega noxri nabuxgu rü naëgünénixü ya tauxchaäcü yaxaxüne nüxna taxä. Rü yemaäcü tauxchaxü ga oremaä pemaä nüxü chixu ga Tupanaärü ore ga noxrix, yerü taxucürüwa nüxü pecuèxéga ga Tupanaärü ore ga guxchaxü. Rü ñuxma rü ta tama nüxü pecuèxéga i Tupanaärü ore i guxchaxü, erü ñoma tama yaxögüxü i duňxügürüüötama pemaxë. Rü dütçax, ngěxguma ñuxma rü ta pixäňxächiwèxegu rü pegümaä penüëgu, rü ngěmawa nangox na ngěma tama yaxögüxürüüacütama nagu perüxñüexü rü ñoma i naänecüäx rüüacütama

na pemaxëxü. ⁴ Rü ngëxguma petanüwa wüxicü ñágügu rü:

“Choma rü Pauruwe charüxü”, ñágügu, rü togue rü:

“Choma rü Aporuwe charüxü”, ñágügu, rü ngëmawa nüxü tacuèx na ngëma duüxügü i tama yaxõgüxürüüñäcüma na pemaxëxü. ⁵ Rü ngëxguma meä nagu rüxñüëgu, ¿rü tacü chixi i choma i Paurux? rü çtatü nixi i nüma i Aporux? Toma rü Tupanaärü duüxügümare tixigü, rü togagu nixi ga nüxü peyaxõgüxü ga törü Cori ya Ngechuchu. Rü wüxicigü ga toma rü tanaxü ga yema puracü ga törü Cori toxna ãxü. ⁶ Rü chauxütawa nixi ga nüxü pexñüëxü rü peyaxõgüxü ga Tupanaärü ore ga noxrix. Rü Aporu nixi ga pexü rüngüxëecü na yexeraäcü meä peyaxõgüxü ga yema ore. Natüru Tupana nixi ga pexü maxëxëecü. ⁷ Rü ngëmacëx woo yíxema tükira duüxügümaä nüxü ixuxe i Tupanaärü ore rü woo yíxema wixwena yexeraäcü duüxügüxü ngúexëexë, rü taxuüma tixigü. Natüru Tupana nixi ya guxüma ücü, erü nüma nixi i duüxügüxü namaxëxëexü. ⁸ Rü ngëmaäcü ya yíxema tükira duüxügümaä nüxü ixuxe i Tupanaärü ore, rü yíxema wixwena yexeraäcü duüxügüxü ngúexëexë rü tawüxicumare i ngëma puracüwa. Natüru Tupana rü tá tükü nanaxütanü i tümaärü puracü ya wüxicigü ngëxgumarüü na ñuxäcü tanaxüxü i ngëma puracü.. ⁹ Rü ngëmaäcü i toma rü wüxicigü Tupanaäxü tapuracü. Rü ngëmaäcü nixi i perü maxüwa napuracüxü ya Tupana na nüma nanaxwëxexüñäcüma pixigüxüçex. ¹⁰ Rü choma nixi ga Tupana choxü muxü na chaxira

pemaã nüxü chixuxüçèx ga Cristuchiga. Rü togü nixi ga chowena yexeraäcü pexü ngúexëëxü. Natürü guxama ya texé ya naxüxe i ñaã puracü rü name nixi i taxuäe na meä tanaxüxüçèx. ¹¹ Rü ñaã puracü rü Ngechuchu ya Cristuwa nixi ga inaxügüxü, rü ngëmacèx taxucürüwama texé tayangucuchixëe i to i tüxü maxëxëëxü. ¹² Rü ñuxma na norü puracü ixüxü i wüxichigü i yixema, rü tanaxwèxe i taxuäe na aixcüma meä naxüxü i ngëma. Erü yíxema aixcüma meä naxüxe i norü puracü, rü ñoma wüxi i ïpataarü üruü i uirumü rü dïerumü rü nuta i mexëchixümaä üpataxürüü tixi. Natürü yíxema tama aixcüma meä naxüxe i ngëma Cristuarü puracü rü ñoma ïpataarü üruü i chixexü i naï rü naïxätu rü dexnemenëxämaremaä üpataxürüü tixi. ¹³ Natürü ngëgxuma naguxgu i naâne, rü tá nangox na ñuxäcü naxüäxü i Tupanaärü puracü i wüxichigü i duüxü. Erü ngëma ngunexügu rü tá nangëxma ya üxü ya taxüchine. Rü ñoma tacü üxüwa iguxürüü tá nixi i Tupana nüxü na üxü i wüxichigü i duüxüärü puracü na nüxü nacuáxüçèx ngoxi aixcüma name rü ëxna tama. ¹⁴ Rü yíxema aixcüma meä naxüxe i Cristuarü puracü, rü yima ïpata ya taixüne ya tama üxümaä ixaxünerüü tá nixi i ngëma tümaärü puracü. Rü tá Tupanaxüntawa tanayaxu i tümaärü natanü naxcèx i ngëma taxüxü. ¹⁵ Natürü yíxema tama aixcüma meä naxüxe i ngëma puracü, rü yima ïpata ya tama taixüne ya üxümaä ixaxünerüü tá nixi i ngëma tümaärü puracü. Rü tá ngëxma inayarüxonare i guxüma i ngëma taxüxü. Rü tüxicatama tääütäma tixa ñoma wüxi i duüxü i üxüemawa iyagoxürüü. ¹⁶ ¿Tama ëxna nüxü

pecuèx i pema rü Tupanapata na pixígüxü, rü ngema Naäe ya Tupana rü pewa na namaxüxü? **17** Rü ngëxguma texé pexü chixetanüxëëgu, rü Tupana tá tüxü napoxcu, erü Tupanapata ya nawa namaxüne rü naxüüne. Rü pematama nixi ya yima Tupanapata na pixígüxü. **18** Tama name i texé tögütama tawomüxëë. Rü ngëxguma petanüwa texé tögügu rüxñügu na wüxi i duüxü i nüxü cuáxe na tiixü i ñoma i naänewa, rü name nixi i ñoma taxuüma tacuáxürü tügü tixixëë. Rü ngëxguma tá nixi i wüxi i duüxü i aixcüma nüxü cuáxe tá tiixü. **19** Erü ñoma i naäneärü cuèx rü wüxi i ngëäämare nixi i Tupanacëx. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü ngëma duüxügü i nügügu rüxñüexü na nüxü cuèxüchigüxü yiixü, rü norü cuèxgutama ínanatüexëë ya Tupana”,

ñanagürü. **20** Rü toxnamana i Tupanaarü orewa rü ñanagürü ta:

“Törü Cori ya Tupana rü nüxü nacuèx na taxuwama namexü i ngëma norü ïnü i ngëma duüxügü i ñoma i naänewa cuèxwa ngugüxü”,

ñanagürü. **21** Rü ngëmacëx tama name i texé tügü ticuèxü ega duüxügürü cuèxwamare tarüxüxgu.. Erü Tupana rü marü pexna nanaxä i guxüma na pexrü yiixüçëx. **22** Rü ngëmacëx i choma i Pauru, rü taeneë ya Aporu, rü taeneë ya Pedru, rü ñoma i naäne, rü torü maxü, rü torü yu, rü ñomatama i ngunexü, rü moxüärü ngunexü, rü guxüma i ngëma rü pexrü nixi. **23** Rü pematama rü Cristuarü pixígü. Rü Cristu rü Tupanaärü nixi.

4

Yema ngúlexügü ga Ngechuchu imugüixüärü puracüchiga

¹ Rü ngēmacèx tanaxwèxe i tomaä nagu perüxñüe na Cristuarü puracütanüxümare na tixígüxü. Rü nüma nixí i toxü namuxü na pexü tangúexëexüçèx ga yema ore ga noxri Tupanaxícatama nüxü cuáxü. ² Rü ngëxguma texé tacü rü puracü tükna ãxgu, rü name nixí i aixcüma tayanguxëe i ngëma puracü i tükna taxäxü na ngëmaäcü itanawéxüçèx na aixcüma wüxi i duüxü i mexü tixixü. ³ Rü ngëmacèx i ñuxma na meä chayanguxëe chaüxü i ngëma puracü i Tupana choxna ãxü, rü taxucèxma chaugüçèx chaxoegaäe ega woo choxna pecagu rü éxna tacü rü ãëxgacügü choxna caxgu naxcèx i ngëma puracü i chaxüxü. Rü woo i chomatama rü taxuxüçèxma íchicuèx na ngextá chixri chanaxüxü i ngëma puracü. ⁴ Natürü ñuxma na chomatama nagu charüxñüxü na nataxuüma i chorü chixexü i Tupanapëxewa, rü tama ngëmacèx Tupana choxü nadau na changearü pecaduäxü. Erü nümatama ya törü Cori ya Tupana nixí i aixcüma choxü nacuáarü maxüäxü. ⁵ Rü ngëmacèx tama name na toxü pengugüarü maxüäxü naxüpa na núma naxüxü ya törü Cori. Natürü name nixí i nüxü ípenanguxëe, erü nüma tá nixí i nangoxëeäxü i guxüma i ngëma ñuxma icúxü rü guxüma i ngëma duüxügü naäéwa nagu rüxñüexü. Rü ngëxguma tá nixí ya Tupana i tümamaä nataäexü ya wüxicigü ya yíxema aixcüma mexü ügüxe. ⁶ Pa Chaueneëgüx, perü mexüçèx nixí i pemaä nüxü tixuxü i ngëma ore na

ngema Tupana naxwèxexüäcüma pemaxëxü. Rü choma rü Aporu nixí i perü cuèxruügü tixígüxü na towa pengúexü na Tupanaärü ore pemaä nüxü ixuxürüüäcü penaxüxü. Rü ngëmacèx tama name na wüxi i perü nguxëëtaexümaä petaäegüxü rü to rü nüxü pexoexü. ⁷ Rü ñuxma rü pexna chaca, çrü texé tixí ya yíxema pemaä nüxü ixuxe na togüarü yexera pexü ixixëexë? ¿Erü guxüma i ngema cuèx i pexü ngëmaxü rü Tupana pexna nanaxä? Rü ñuxma na nüma pexna naxääxü i ngëma cuèx çrü tüxcüü pegü picuèxüügü ñoma pematama perü poramaä penayaxuxürüü? ⁸ Rü pegügu perüxñüügü rü aixcüma marü meäma Tupanaxü picuèxuchi rü marü pexü nangëxma i guxüma i tacü i penaxwèxexü na naxüttawa pengugüxüçèx. Rü pegügu perüxñüügü rü ñoma aëxgacügü i taxürüü pixígü rü taxuüma toxüttawa penaxwèxe i ñuxmax. ¡Chierü aixcüma Tupanapëxewa aëxgacügü pixígü na toma rü ta wüxigu pemaä aëxgacügü na tixígüxüçèx! ⁹ Rü toma na Ngechuchu toxü imugüxü, rü chauxcèx rü wixwe toxü nawogü ya Tupana. Rü ñoma poxcuexü i yuewa ïxürüü tixígü. Rü ñoma wüxi i tacü i nüxü nacugüexürüü tixígü i napëxewa i Tupanaärü orearü ngeruügü i daxüçüäx, rü napëxewa i ñoma i naänecüäx i duüßügü, rü napëxewa i guxüma i tacü i Tupana üxü. ¹⁰ Rü ñuxma na Cristuwe tarüxixü, rü ngëmacèx taxuüma icuáxü toxü nawogü i duüßügü, natürü i pema rü pegügu perüxñüügü rü guxüxüma pecuèx i Cristuchiga. Toma nüxü tacuèx na duüßügüpëxewa taturaexü, natürü i pema rü pegügu perüxñüü na aixcüma peporaexü. Rü duüßügü toxü naxo, natürü pexü

nangechaügü. ¹¹ Rü ñuxma rü ta tama inayacuèx na ngúxü tingegüxü, erü ñuxma rü ta taiya toxü nangux, rü tiławae, rü tangexchiru. Rü duüxügü rü chixri tomaä nachopetü, rü tangepata. ¹² Rü tipae na yeüçürü toxmémxaä tapuracüeechaxü. Rü duüxügü rü tacü tomaä nixugüe, natürü i toma rü mexü i oremaä tanangäxügü. Rü towe ningëxütanü, natürü yaxna namaä taxänüe. ¹³ Rü chixri tochiga nidexagü, natürü i toma rü meä nachiga tidexagü. Rü ñoma guxchirexü nadaugüxürüü tomaä nixigü, rü ñoma duüxügü i taxuwama mexüäcü toxü nixixëe. Rü ñuxma rü ta ngemagutama tomaä naarüxñüe. ¹⁴ Tama pexcëx chanaxümatü i ñaä popera na pexü chaxaneëxëexüçëx. Natürü pexcëx chanaxümatü na pexü chixucüxëgüxüçëx chauxacügüxüchirüü, erü pexü changechaü. ¹⁵ Erü woo nangëxmagu i muxüma i perü nguxëeruügü i Cristuchiga pexü ngúexëexü, natürü chaxicatama nixi i penatü chiixü ga Cristuxü na peyaxuxüwa. Yerü chauxütawa nixi ga noxri ga penayaxuxü ga Ngechuchu ya Cristuarü ore i tükü maxëxëexü. Rü ngëmacëx chaxicatama nixi i penatü chiixü i perü õwa. ¹⁶ Rü ngëmacëx pexü chacëexü na chauxrüxü meä pemaxëexü. ¹⁷ Rü ngëmacëx pexütawa chanamu ya Timutéu ya poraäcü nüxü changechaüçü ya chaune ixïcü i törü Coriarü orewa. Rü nüma rü aixcüma meä nayanguxëe i guxüma i ngëma nagu chanamuxü. Rü nüma tá pexna nüxü nacuëxächixëe na ñuxäcü Ngechuchu ya Cristu naxwëxexüäcüma meä chamaxüxü rü chanangüexëexü ga yema yaxögüxü ga natanügu chixügxü. ¹⁸ Rü ñuxre i pemagü rü pegü

picuèxüügü, erü nagu perüxñüë na tagutáma pexüttawa íchayadauxü. ¹⁹ Natürü ngëxguma nanaxwèxegu ya törü Cori, rü paxa tá ngëma chaxü na pexü íchayadauxüçèx. Rü ngëxguma rü tá chomaxüchi nüxü chadau ngoxi ngëma duüxügü i nügü icuèxüügüxü nüxü nangëxma i Tupanaärü pora rü ëxna yadoragümare. ²⁰ Erü Tupanaarü pora rü tama nüxü tixumare, natürü nagu ítamaxë i ngema pora. ²¹ ¿Rü ñuxma rü tacü ëxna nixí i penaxwèxexü i pema? ¿Penaxwèxe na pexü chingagüxü i ngëxguma ngëma changuxgu, rü ëxna penaxwèxe na pexü changechaüäcüma rü pemaä chamecümaäcüma pexü na íchayadauxü?

5

Duüxügü i chixri maxëxüchiga

¹ Rü duüxügü nüxü nixugügü rü wüxi i yatü i petanüwa rü naérücumäätama naxämëx. Rü ngëma nixí i pecadu i poraäcü chixexüchixü, erü woo ngëma duüxügü i tama yaxögüxütanüwa rü tama ngëmaäcü naxüpetü. ² ¿Rü ñuxäcü i pema i ngëxguma i pegü picuèxüügüamaxü? Rü narümemaë chi nixí na poraäcü pengechaügüxü. Rü ngëma yatü i ngëma chixexü üxü rü name nixí na ípenamuxüchixü i petanüwa. ³ Rü woo tama petanüwa changëxmagu i chomax, natürü guxüguma pegu charüxñü. Rü ñoma pexüttawa changëxmaxürrüü rü törü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pemaä nüxü chixu na tacü tá namaä pexüxü i ngëma duüxü. ⁴ Rü name nixí i törü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pengutaquëxegü. Rü nüma ya törü Cori ya Ngechuchu rü tá

napetanügu na pexǖ naporaexëēxǖcèx. Rü choma rü tá pexna chacuèxächi i chorü yumǖxëwa. ⁵ Rü ngëma norü poxcu i tá nǖxna pexäxǖ i ngëma yatü, rü ngëma tá nixï na ípenamuxǖchixǖ i petanüwa na Chataná ngúxǖ nǖxǖ ingexëēxǖcèx. Rü ngëmaäcü tá inayarüxo i naxǖneärǖ ngúchaǖ i chixexǖ, natürü naäe rü tá namaxǖ i ngëxguma wena núma naxǖxgu ya törü Cori ya Ngechuchu. ⁶ ¡Rü tama name i pema rü pegü picuèxǖ naxcèx i ngëma pexǖxǖ! ¿Tama ëxna nǖxǖ pecuèx i ngëma ore i ñaxǖ:

“Wüxi i íraxǖ i pãūärǖ puxëēruǖ rü taxǖma i pãūchara nipuxëē”, ñaxǖ? ⁷ Rü ngëmacèx name nixï i nǖxǖ perǖxoe i guxǖma i nuxcümaǖxǖ i pecüma i pexǖ chixexëēxǖ. Rü ngëxguma ngëmaäcü penaxǖxgu, rü ñoma ngexwacaxǖxǖ i pãū i ngearǖ puxëēruǖäxǖ i Üpetüchigaarǖ petawa ingõxǖrǖ tá pime. Rü ñǖxma i pema rü aixcüma ngexwacaxǖxǖ i duǖxǖgǖ pixigǖ, yerü Cristu rü ñoma wüxi i carnerurǖ marǖ tachicǖ törü pecaducèx nayu. ⁸ Rü ngëmacèx name nixï i nǖxǖ tarǖxoe i nuxcümaǖxǖ i tacǖma i chixexǖgǖ rü aixcüma Tupanagu tarǖxñinǖ rü meä naxcèx tamaxë, erü ngexwacaxǖxǖ i norǖ duǖxǖgǖ tixigǖ. ⁹ Nǖxiraǖxǖ ga chorǖ poperawa rü pemaä nǖxǖ chixu na tama natanügu pexägǖxǖ i ngëma duǖxǖgǖ i naï i ngemaä naxǖneärǖ ngúchaǖ ügǖxǖ. ¹⁰ Natürǖ yexguma yema ñachagu pexǖ, rü tama pemaä nǖxǖ chixu na nǖxna pixigachitanǖxǖchixǖ i ngëma duǖxǖgǖ i tama yaxõgǖxǖ i naï i ngemaä maxëmarexǖ, rü ëxna ngëma duǖxǖgǖ i guxǖma i tacǖ nǖgüna nugǖchaǖgǖxǖ, rü ëxna ngîteèxgǖxǖ,

rü ēxna ngēma duŭxügü i tupananetachicünèxäxü icuèxügüxü. Erü ngēxguma chi naxchaxwa ípechoÜxgu i ngēma duŭxügü, rü chi taxucürüwa i ñoma i naānewa pengēxmagü. ¹¹ Natürü yexguma pemaä nüxü chixuxgu na tama natanügu pexägüxü i ngēma duŭxügü i chixri maxëxü, rü nachiga chidexa i ngēma duŭxügü i nügü ixugüxü na peeneëgü i yaxõgüxü na yixigüxü natürü naī i ngemaä maxëxü, rü ēxna aüexü, rü ēxna tupananetachicünèxäxü icuèxügüxü, rü ēxna oregütèxgüxü, rü ēxna ngäxewèxegüxü, rü ēxna ngítetèxgüxü. Rü ngēma duŭxügü nixí i pemaä nüxü chixuxü na tama namexü na natanügu pexägüxü rü bai i namaä na pechibüexü. ¹²⁻¹³ Erü tama choxmëxwa nangëxma na nüxna chaçaxü i ngēma duŭxügü i tama Tupanaäxü yaxõgüxü. Rü Tupana tá nixí ya nüxna çacü i ngēma duŭxügü. Natürü i pema rü pemëxwa nangëxma na nüxna peçaxü i ngēma peeneëgü i yaxõgüxü i tama meä maxëxü. Rü name nixí i petanüwa ípenamuxüchi i ngēma duŭxü i chixri maxüxü.

6

Ngēxguma tacü rü guxchaxü tüxü ngēxmagu taeneëmaä, rü tama name i äëxgacügü i tama yaxõgüxüpëxewa tayamexëe i ngēma

¹ Rü ngēxguma wüxi i pema pexü nangëxmagu i tacü rü guxchaxü i wüxi i peeneë i yaxõxümaä, ¿rü tüxcüü wüxi i äëxgacü i tama yaxõxüärü ngüxëëcëx ípeyaca na nüma pexü namexëëäxüçëx i ngēma perü guxchaxügü? ¿Rü tama ēxna inamexü i ngēma peeneëgü i yaxõgüxü na namexëëgüxü i

ngēma perü guxchaxügü? ² ¿Tama ēxna nüxü pecuèx na yixema na yaxōgüxü tá yiixü i naāneärü guxgu nüxna icagüxü i guxüma i ñoma i naānecüäx i duüxügü? Rü ñuxma na pema tá yiixü i ñoma i naānecüäx i duüxügüxü picagüxü, ¿rü tüxcüü taxucürüwa i pematama penamexëe i ngēma perü guxchaxügü i írachiréxü? ³ ¿Tama ēxna nüxü pecuèx rü woo ngēma daxücüäx i Tupanaärü orearü ngeruügü, rü yixema tá yiixü i nüxü icagüxü? Rü ngēmacèx nixi i yexeraäcü pemëxwa nangëxmaxü na ñuxäcü penamexëëxü i ngēma guxchaxügü i ñoma i naānewa pexü ngëxmagüxü. ⁴ Rü ngēmacèx, ngëxguma tacü rü guxchaxü pexü ngëxmagu i ñoma i naānewa, ¿rü tüxcüü i ngēma äëxgacügü i tama yaxōgüxüxüttawa pegü ípeyaxuaxügüxü na pexü namexëëgüäxüçèx i ngēma? ⁵ Rü pemaä nüxü chixu i ngēma ore na pexâneëxüçèx. ¿Exna tataxuma i petanüwa ya wüxie ya nüxü cuáxe na tanamexëëxü i ngēma guxchaxügü i petanüwa ngëxmaxü? ⁶ Rü tama pegümaä penuëxïcatama, natürü naetü rü äëxgacügü i tama yaxōgüxüxüttawa pexi na penamexëëxüçèx i ngēma perü guxchaxügü. ⁷ Rü ngēma na pegümaä penuëxü, rü ngēma rü poraäcü chixexü nixi. ¿Rü tüxcüü tama yaxna namaä pexñüe i ngēma guxchaxügü i peeneë pemaä üxü? ¿Rü tüxcüü tama namaä peporae ega texé perü tacüçèx ngíxgux? ⁸ Natürü i pema rü poraäcü chixexü pexüe, erü woo peeneëgü i yaxōgüxüäxü rü ta pengix.. ⁹⁻¹⁰ ¿Tama ēxna nüxü pecuèx na ngēma duüxügü i chixexü ügüxü rü nataxuxüttama i nachica i ngextá Tupana äëxgacü íyíixüwa? ¡Rü

tama name i pegütama pewomüxẽegü! Erü ngextá Tupana ãëxgacü íyiixüwa rü nataxütáma i nachica i ngëma duüßxügü i nañ i ngemaã ipexü, rü ngëma duüßxügü i tupananetachicünèxäxü icuèxüügxü, rü ngëma duüßxügü i naxmèxéchita rü ẽxna nateechita ngëäexü, rü ngëma yatügü i naxrüü yatüxümaã ngëäexü, rü ngëma ngítteèxgü, rü ngëma duüßxügü i nügünaxica nanuxüchixü i norü ngëmaxügü, rü ngëma duüßxügü i ngäxewèxegü, rü ngëma duüßxügü i oregütteèxgü, rü ngëma duüßxügü i womüxéewèxegü. Rü guxüma i ngëmagü rü nataxütáma i nachica i ngextá Tupana ãëxgacü íyiixüwa. ¹¹ Rü yexgumarüü tama pixigü ga ñuxre ga pema ga üpax. Natürü i ñuxma ya Tupana rü marü pexü ìnanapi i perü chixexü na noxrüxicatama pixigüxüçex. Rü ñuxma rü aixcüma napëxewa pime yerü Naäe i Üünexü rü törü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu marü perü pecaduna pexü ìnanguxüxée.

Ñuxäcü naxüüne i taxüne

¹² Rü ñuxre i pema rü ñaperügögü:

“Rü marü name na chanaxüxü i ngëma chanaxwèxexü”, ñaperügögü. Rü aixcüma nixí i ngëma, natürü tama guxü i ngëma ixügxü rü tüxü name. Rü aixcüma nixí i Tupana choxü ínguxuchichexü na chanaxüxüçex i ngëma chanaxwèxexü, natürü tama name na ɿacü rü chixexügu chaugü changuxéexü na chomaã inacuáxüçex. ¹³ Rü ngëgumarüü ta rü ñuxre i duüßxügü rü ñanagürögü:

“Rü õna rü taxüneçex nixí, rü taxüne rü õnacèx nixí”, ñanagürögü. Rü aixcüma ngëmaãcü nixí,

natürü ya Tupana rü tá inayanaxoxëẽ i guxëma i ngëma. Rü taxüne rü tama naĩ i ngemaã namaã na ingëäämarexÜcèx nixí. Erü taxünemaã nixí i naxüxü i törü Coriarü ngúchaü. Rü törü Cori nixí ya taxünexü maxëecü. ¹⁴ Rü yema Tupana wena namaxëexürrü ga törü Cori ya Ngechuchu, rü ngëgxumarüü tá ta norü poramaã wena tükü namaxëxëe. ¹⁵ ¿Rü tama ëxna nüxü pecuèx na ngëma pexene rü Cristuarü na yiñxü? ¿Rü ñuxäcü i ngëma chaxune i Cristuarü ixixü rü ngexü i ngëäexümaã inapexü? Taxucürüwama ngëmaäcü nixí. ¹⁶ ¿Rü ëxna tama nüxü pecuèx ega wüxi i ngexü i ngëäexümaã inapexgu ya wüxi ya yatü rü ngëma taxre i naxüne rü wüxitama i naxüne yiñxü? Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Ngëma taxre i naxüne rü wüxitama i naxüne tá nixí”,

ñanagürü. ¹⁷ Natürü ngëgxuma wüxi i duüxü rü törü Cori ya Cristuaxü yaxdöoxgu, rü ngëma naäe i ngëma duüxü rü Cristuäemaã wüxitama narüxñüü. ¹⁸ Rü ngëmacèx name nixí na nüxü perüxoexü i pexeneärü ngúchaü na pexüxü. Rü guxëma i togü i pecadu i wüxi i duüxü üxü rü tama naxünexü nachixexëe. Natürü ngëma na naĩ i ngemaã nangëäexü rü ngëma waxi nixí i naxünexü chixexëexü. ¹⁹ ¿Tama ëxna nüxü pecuèx i pexene rü Tupanaäe i Üünexüpata na yiñxü? Rü pegu nixí i naxächiüxü i ngëma Naäe i Üünexü i Tupana pexna muxü. Rü ngëmacèx i pema rü tama pegüarü yoratama pixígü. ²⁰ Erü Tupana rü marü pexcèx nataxe rü poraäcü nüxü petatanü. Rü ngëmacèx penaxwèxe i ngëma pexenemaã meã Tupanacèx

pemaxē na ngēmaäcü namaä penataxēëxü ya Tupa.

7

Ucuxēgü i āmèxchiga

¹ Rü ñuxma rü tá pexü changāxü ga yema āmèxchiga ga choxna naxcèx peçaxü ga perü poperawa. Rü narümemaë chi nixi i noxtacüma tama naxāmax ya yatü. ² Natürü ngēma na naxūneärü ngúchaü na naxügümarexü i duňxügü, rü narümemaë nixi i wüxicigü ya yatü rü na naxāmaxü, rü wüxicigü i nge rü na naxātexü. ³ Rü yima yatü ya āmacü rü taxucüruwama naxmèxna nügü ninuxü. Rü ngēma nge i ātecü rü taxucüruwama ngítena ngígü iyanuxü. ⁴ Erü ngēma nge i ātecü rü tama ngígüxüneärü yoratama iyixi, erü ngíte nixi ya ngíxíneärü yora ixíci. Rü ngéxgumarüü ya ngíte rü tama nügüxüneärü yora nixi, erü naxmèx iyixi i naxūneärü yora ixíci. ⁵ Rü tama name i wüxi ya yatü rü namèxna nügü ninuxü, rü ēxna wüxi i ngecü rü ngítena ngígü iyanuxü, ega tama nügümaä namexēëägu na ñuxre i ngunexü tama nügümaä namaxēxü naxcèx na nayumüxégüxü. Rü ngémawena rü name nixi na wenaxärü noxrirüü nügümaä namaxēxü na tama Chataná nüxna ñüxüçèx na chixexügu nayixēëäxüçèx. ⁶ Rü guxüma i ñaä ore i pemaä nüxü chixuxü i āmèxchiga rü ātechiga rü tama wüxi i mu nixi i ngēma. Natürü pemaä nüxü chixumare na nüxü pecuáxüçèx na namexü i ngēmaäcü na penaxüxü. ⁷ Rü chomatama nagu charüxñü rü chierü name nixi ega choma chamaxüxürrüü

namaxēgu i guxüma i duňxügü. Natürü Tupana rü wüxichigü i duňxüna nanaxä i nacüma na ñuxäcü namaxexüçèx rü ñuxäcü nagu naxñünüxüçèx. Rü ngëmacèx tama guxäma tawüxigu. ⁸ Rü ngëma ngemègxüň rü ngetegüxü rü yutegüxü rü namaä nüxü chixu rü narümemaë nixi i chauxrüü tama naxämèx rü tama naxäte. ⁹ Natürü ngëxguma wüxi i duňxü taxucürüwa naxüneärü ngúchaümaä naporagu, rü name nixi na naxämäxü rü ēxna naxätexü. Erü narümemaë nixi i noxtacüma naxämèx rü ēxna naxäte na tama ngema norü ngúchaügagu düxwa chixexügu nanguxüçèx. ¹⁰ Natürü yíxema marü ämaxë rü ätexe, rü tümamaä nüxü chixu na tama namexü na tümatexü na ítatáxü. Rü ngëma mu rü törü Coriarü mu nixi, rü tama choxrü nixi. ¹¹ Natürü ngëxguma chi ngürüächi wüxi i ngexü natexü ítèxgu, rü name nixi i noxtacüma nangete rü ēxna wena natecèx nataegu. Rü ngëxumarüü ta ya yatü rü tama name i namèxü ínatèx. ¹² Rü ñuxma rü choxü nangëxma i wüxi i ore i tümacèx ya yíxema ämaxë ngïmaä i wüxi i nge i tama yaxõxcü. Rü ngëma ore rü choxrütama nixi rü tama törü Coriarü nixi. Rü ngëxguma wüxi ya yatü ya õcü ngïmaä ämaxgu i wüxi i nge i tama yaxõxcü, rü tama name i ngïxü ínatèx, ega ngïma rü aixcüma namaä naxätechaügu. ¹³ Rü ngëxguma wüxi i nge i yaxõxcü ätegu namaä ya wüxi ya yatü ya tama yaxõcü, rü tama name i ínatèx ya yima ngïte ega nüma ya yima yatü rü aixcüma ngïmaä naxämèxchaügu. ¹⁴ Rü yima yatü ya tama yaxõcü, rü namèx i yaxõxcügagu Tupana nüxü nacuèx. Rü ngëma ngecü i tama yaxõxcü, rü ngïte ya yaxõxcügagu Tupana ngïxü nacuèx. Erü

ngẽxguma chi tama ngẽmaäcü yix̄gu, rü chi ngẽma naxäcügü rü duňxügü i tama yaxõgüsüäcügürüü tá nix̄igü. Natürü i ñuxma ya naxäcügü rü marü Tupana tüxü nacuèx. ¹⁵ Natürü ngẽxguma yima yatü ya tama yaxõcü rü namèxü ínatáxchaügu rü jnoxtacüma ngíxü ínatá! Rü ngẽxgumarüü ega ngẽma ngecü i tama yaxõcü rü ngítexü ínatáxchaügu, rü jnoxtacüma ngítexü ínatá! Rü ngẽxguma ya yima yatü ya yaxõcü rü marü name ega wena naxämèxgu. Rü ngẽma ngecü i yaxõcü rü marü name ega wena naxätegu. Erü Tupana pexü nade na pegü pengechaügüsüçèx. ¹⁶ Rü ngẽmacèx, Pa Ngecü i Tupanaäxü Yaxõxcüx, rü ngẽxguma cute i tama yaxõxü cuxü ítáxchaügu, namé nixi i tama cunachuxu, erü tama nüxü cucuèx ngoxi tá nüxü cuyaxõxëe i ngẽma cute rü ēxna tama. Rü cumax, Pa Yatü ya Yaxõxcüx, rü ngẽxguma cuxmëx i tama yaxõxü cuxü ítáxchaügu, rü name nixi i tama cunachuxu, erü tama nüxü cucuèx ngoxi tá ngixü cuyaxõxëe i ngẽma cuxmëx rü ēxna tama. ¹⁷ Rü ñuxma rü pemaä nüxü chixu rü nüma ga Tupana rü wüxichigü ga duňxëna nanaxä ga tümaärü cuèx na tümaärü maxümaä itacuáxüçèx rü meä tanaxüsüçèx i ngẽma puracü ga noxri tüxü yexmaxü ga tauta Tupana tümacèx caxgu. Rü ngẽma nguxëëetae nixi i namaä chanangúexëëxü i guxüma i yaxõgüsü i wüxichigü ya tupaucawa ngẽxmagüsü. ¹⁸ Rü ngẽxguma Tupana naxcèx caxgu i wüxi i duňxü i marü Yudíugürüü íwiechëxmüpëzechiraüxü, rü nüetama nixi ega ngẽmaäcütama yix̄gu. Rü ngẽxguma Tupana nayauxgu i wüxi i duňxü i tama íwiechëxmüpëzechiraüxü, rü

nüetama nixī ega ngēmaācütama yixīgu. ¹⁹ Erü Tupanapēxewa rü nüetama nixī ega wüxi i duǚxü rü ínawiechèxmüpēxechiraÿgu rü ēxna tama. Erü ngēma Tupana aixcüma naxwèxexü nixī na naga naxñünüxü i wüxicigü i duǚxü. ²⁰ Rü wüxicigü i duǚxü rü name nixī i nawatama napuracü ga yema puracü ga nüxü yexmaxü ga yexguma Tupana noxri naxcèx caxgu. ²¹ Rü yexguma wüxi ga coriarü duǚxü quixīyane Tupana cuxcèx caxgu, rü tama name i ngēmacèx cuxoegaäe. Natürü ngēxguma cuvä natauxchagu na nüxna ícunguxuchixü i ngēma cori, rü marü name na ícunguxuchixü. ²² Rü cuma ga na cucoriäxyane cuxcèx naçaxü ga Tupana, rü name nixī i nüxna cucuèxächi na Cori ya Cristu pecaduwa cuvä ínguxuchixëëxü. Rü cuma ga na cungearü coriäxyane cuxcèx naçaxü ga Tupana, rü name nixī i nüxna cucuèxächi na törü Cori ya Cristuarü duǚxü quiñxü i ñuxma na nüxü cupuracüxüçèx. ²³ Tupana rü marü pexcèx nataxe rü poraäcü nüxü petatanü. ¡Rü ngēmacèx i ñuxma rü tääutáma naga pexñüe i ngēma duǚxügü i wenaxärü ñoma i nañneärü chixexüwa pexü gagüchaÿxü! ²⁴ Rü name nixī, Pa Chaueneëgük, i wüxicigü i pema rü meä Tupanapēxewa penaxüama ga yema puracü ga noxri pexü yexmaxü ga yexguma Tupana pexcèx caxgu. ²⁵ Rü ñuxma rü tá pemaä nüxü chixu i nachiga i ngēma duüzügü i ngemègxüxü rü ngetegüxü. Rü törü Cori ya Ngechuchu rü taxuüma i mu choxna naxä i ngēmachiga. Natürü tá pemaä nüxü chixu i ñuxäcü nagu charüxñü i ngēmachiga. Rü ngēma chorü ore rü aixcüma

nixī erü choma nixī i wüxi i duňxū ga nüxū changechaňtümüňäcüma choxū nayaxuxū ga törü Cori. ²⁶ Natürü ngema ñuxma nüxū idauxū i guxchaxügagü rü chauxcèx rü chi name i tama nixämëx i ngëma yatügü i ngemëgxü. ²⁷ Rü ngëxguma marü cuxämëxgu rü tama name i ngixū ícutëx. Natürü ngëxguma cungemëxgu rü name i tama cuxämëx. ²⁸ Natürü ngëxguma cuxämëxgu rü tama pecadu nixī i ngëma. Rü ngëxguma wüxi i paxū átegu rü tama pecadu nixī i ngëma. Natürü ngëma ixämëgxü rü ixätegxü rü tá nayexera i norü guxchaxügü i ñoma i naãnewa, rü ngëma nixī i tama chanaxwèxexū na nüxū nangupetüx. ²⁹ Pa Chaueneëgx, pemaä nüxū chixu rü tama muxū i ngunexū tükü nangëxma na naxüxüçèx i Tupanaärü puracü. Rü ngëmacèx ya yíxema ixämëgxü rü name nixī i meä tanaxügü i Tupanaärü puracü ñoma tangemëgxürrü. ³⁰ Rü yíxema ngexwaca yutanügüxe rü yíxema peta ügüxe rü yíxema itaxegüxe, rü tama name i ngëmacèx Tupanaärü puracü na ítangëgxü. ³¹ Rü yíxema tükü nangëxmaxē i tümaärü ngëmaxügü i ñoma i naãnewa, rü tama name i ngëmacèx Tupanaärü puracü na ítangëgxü. Erü ñoma i naãne i ñuxma nüxū idauxū rü paxa tá nagux. ³² Rü tama chanaxwèxe na tacüçèx pexoegaäegüx. Rü ngëxguma wüxi i yatü ngemëxgu, rü Tupanaärü puracügü narüxñü rü nagu narüxñü na ñuxäcü Tupanaärü ngúchaň naxüx. ³³⁻³⁴ Natürü ngëxguma naxämëxgu ya wüxi ya yatü, rü ñoma i naãneärü ngëmaxügü narüxñü rü nagu narüxñü na ñuxäcü namëxü

nataäexëexü. Rü ngëmaäcü muxügu narüxñinü. Rü ngëxgumarüü ta nixi i ngexügü. Rü ngëma ngexü i ingetexü rü Tupanaärü puracügu narüxñinü, erü marü Tupanana nügü naxä rü guxü i naxünemaä rü naäemaä naxcèx namaxü. Natürü ngëma ngexü i ätexü rü ñloma i naâneärü ngëmaxügu narüxñinü, rü nagu narüxñinü na ñuxäcü natexü nataäexëexü.

³⁵ Rü perü mexücèx nixi i pemaä nüxü chixuxü i ngëma, rü tama pexna na chanachuxuxücèx nixi. Natürü ngëma ñacharügü na meä pemaxëxücèx rü aixcüma penaxüxücèx i törü Coriarü puracü.

³⁶ Rü ngëxguma texé nagu rüxñinü na tümaxäcü rü marü na napaxü, rü tümacèx namexgu na naxätexü, rü marü name i ngixü taxüte ega aixcüma tümacèx namexgu. Rü ngëma na naxätexü i tümaxäcü rü tama pecadu nixi. ³⁷ Natürü ngëxguma wüxi i yatü nüxü nangëxmagu i norü pacü rü tama nanaxwèxegu na ngixü naxütexü, rü ngëma rü ta marü name. Erü naxmëxwa ingëxma rü taxucèxma texé tanachixewe na ngixü naxütexücèx. ³⁸ Rü ngëmawa nüxü tadau rü ngëma yatü i naxäcü ngixü ütexü rü mexü naxü. Rü ngëma yatü i tama naxäcü ngixü ütexü rü yexeraxü i mexü naxü. ³⁹ Rü wüxi i nge i ätecü rü ngitemëxëwa ingëxma i ngëxguma namaüxgu ya ngïte. Natürü ngëxguma nayüxgu ya ngïte, rü marü name ega to i yatü i ngïma ngixü ngúchaüxümaä naxätugu. Natürü inaxwèxe na wüxi ya yatü ya yaxöcümaä naxätexü. ⁴⁰ Natürü chauxcèx rü yexeraäcü chi itaäe i ngëxguma chi tãü chima wena naxätugu. Rü ngëma ore rü choxrütama nixi, natürü nagu charüxñinü rü Tupanaäe i Üünexüärü ñnü ta nixi.

8

*Tupananetachicünèxägüna naxuaxügütü ga
õnachiga*

¹ Ñuxma rü tá pemaä nüxü chixu i nachiga i ngëma õnagü i ngëma duüxügü i tama Ngechuchuaxü yaxögütü norü tupananetachicünèxägüna uaxügütü. Rü aixcüma nixi i wüxicigü i yixema i meäma nüxü icuáxü i ngëmachiga. Natürü ngëma nüxü na icuáxügagu rü ñuxguacü rü yigü namaä ticuèxü. Natürü ngëma na yigü ingechaüxü rü tüxü narüngüxüe na yexeraäcü meä yaxögüchigü. ² Rü ngëxguma chi texé nagu rüxñügu na tacüxü tacuáxü, rü name nixi i nüxna tacuèxächi na ngëxguma rü ta tama aixcüma nüxü tacuáxü i guxüma i ngëma cuèx i aixcüma ixixü. ³ Natürü ngëxguma texé aixcüma Tupanaxü ngechaügu, rü Tupana rü tüxü nacuèx ya yíxema. ⁴ Rü ngëma na nangöxü i ngëma õnagü i tupananetachicünèxägüna naxuaxügütü i duüxügü, rü meäma nüxü tacuèx na taxuwama namexü i ngëma tupananetachicünèxägü erü tama aixcüma Tupanaxüchi nixigü. Erü wüxicatama nixi ya aixcüma Tupana ixicü, rü nataxuma ya naï. ⁵ Rü woo duüxügü nagu narüxñüe rü nangexma i muxüma i tupanagü i ñoma i naanewa rü dauxüguxü i naanewa, natürü taxcèx rü tama ngemaäcü nixi. ⁶ Erü yixema nüxü tacuèx na wüxitama yixixü ya Tupana ya Tanattü ixicü. Rü núma ya Tanatü nixi i naxüäxü i guxüma i tacü i ngëmaxü, rü naxcèx nixi i imaxëxü i yixemax. Rü ngëxgumarüü ta nangëxma i wüxitama ya törü Cori ya Ngechuchu

ya Cristu. Rü yimagagu nixí na nangēxmaxü i guxüma, rü yimagagu nixí i tuxü nangēxmaxü i maxü. ⁷ Natürü tama guxüma i yaxōgūxü nüxü nacuèx na nangēxmaxü ya wüxitama ya Tupana rü wüxitama ya törü Cori. Rü ūnxre i nümagü ga ūpa rü nüxü nayapue na nüxü yaxōgūäxü i ngēma tupananetachicünèxägü, rü ūnxma rü ta tama aixcüma nüxü nacuèxgü i ngēma mexü i Tupana nüxü naxwèxexü. Rü ngēmacëx nixí i ūnxma i nagu naxñüexü na chixexü naxügüxü i ngēxguma nangōxgüägu i ngēma naxünamachi i togü i duuxügü norü tupananetachicünèxägüna uaxügüxü na nüxü namaä yacuèxüügüxüçex. ⁸ Rü yixema nüxü tacuèx na tama tacü rü namachi na ingōxügagu yiixü na Tupana tuxü dexü. Rü tāütáma yexera time i napēxewa ega nangōxgügu i ngēma namachi. Rü tāütáma yexera tichixe i napēxewa ega tama nangōxgügu. ⁹ Natürü i pema i nüxü na pecuáxü na tama pecadu yiixü na nangōxü i ngēma namachi, jrü pexuäegü erü ngürüächi ngēma na pengōxügagu chixexügu tá penayixëe i ngēma peeneegü i tauta aixcüma meä nüxü cuèxgüxü na tacü yiixü i Tupana nüxü naxwèxexü! ¹⁰ Erü cuma na meä Tupanaxü cucuáxü, rü ngēxguma chi cunangōxgu i ngēma namachi i ngextá tupananetachicünèxägüxü íyacuèxüügüxüwa, rü ngürüächi wüxi i cueneë i tauta meä Tupanaxü cuáxü tá cuxü nadau. Rü ngürüächi nüma rü tá ta nanangōx i ngēma namachi woo naäewa nagu naxñügu na wüxi i chixexü yiixü na nangōxü i ngēma namachi. ¹¹ Rü ngēmaäcü i cuma na meä Tupanaxü cucuáxü, rü

tá icuyanatauxẽ i ngẽma cueneẽ i Cristu naxcèx yuxü i tauta meã Tupanaxü cuáxü. ¹² Rü ngẽmacèx i ngẽxguma chixexügu cunanguxẽõxgu i ngẽma cueneẽ i tauta meã Tupanaxü cuáxü, rü Cristumaã rü ta chixexü cuxü. ¹³ Rü ngẽmacèx i ngẽxguma ngẽma namachi i changõxügagu chixexügu chananguxẽõxgu i chaueneẽ, rü narümemaẽ nixi i noxtacüma taguma namachi changõx na tama pecadugu chananguxẽõxçèx i ngẽma chaueneẽ.

9

Yíxema Cristu tüxü muxë na nüxü tapuracüxüçèx, rü tüxna naxü i tümaärü natanü

¹ Rü pemaã nüxü chixu rü törü Coritama nixi ya choxü yaxucü rü choxü mucü na norü puracü chaxüxüçèx, rü ngẽmacèx taxuüma i duõxügümẽxewa changẽxma i ñuõxmax. Rü chomatama chauxetümaã törü Cori ya Ngechuchuxü chadau, rü ngẽma puracü i nüxü chaxüxügagu nixi i peyaxõgõxü i pemax. ² Rü woo togü i duõxügü tama choxü cuègxüchaügu na törü Cori choxü muxü, natürü i pema rü meãma nüxü pecuèx na nüma yiõxü ga choxü namuxü. Yerü chauxütawa nixi ga törü Coriaxü peyaxõgõxü, rü ngẽmawa nüxü pecuèx na aixcüma yiõxü na nüma choxü namuxü. ³⁻⁴ Rü ñaã nixi i chorü dexa i namaã chanangãxüxü i ngẽma duõxügü i chauchiga idexagõxü:

“¿Exna tama name na duõxügü choxna naxãxü i chorü ñona rü chorü axexü naxcèx i chorü puracü? ⁵ ¿Exna tama inamexü ta na wüxi i ngexü i yaxõxümaã na chaxãmaxü na chayagaxüçèx

ngẽxgumarüü na naxãmaxü i Pedru, rü naẽneẽgü ya tóru Cori, rü ngẽma togü i yatügü i Tupana imugüxü? ⁶ ¿Rü éxna pema nagu perüxñüëgu rü choma rü Bernabéxicatama i tama namexü na toxü perüngüxẽegüxü ngẽma togü i orearü uruõguxü na perüngüxẽegüxürrüü? ⁷ ¿Tacü rü duõxü i churrarawa ñxü i nügüxüntama naxütanüxü i norü ñona? ¿Rü tacü rü duõxü i orix itoxü i tama namúxü i norü o? ¿Rü tacü rü duõxü i carnerugüna dauxü i tama nagünenixü ne ixaxüxü?" Ngẽma ñacharügü nüxü i ngẽma duõxügü i chauchiga idexagüxü. ⁸ ¡Rü ñuxma rü tãutáma nagu perüxñüë na chorü orexicatama yiñxü i ñaã nüxü chixuxü! Erü Tupanaãrü ore ga Moõché ümatüxüwa rü ta ngẽma ñanagürü. ⁹ Erü ngẽma ore rü ñanagürü:

"¡Rü ngẽma woca i aruchuarü putẽxewa puracüxü,
rü tãutáma cunawẽxnagu na tama yima
aruchuwa nachibüxüçèx!"

ñanagürü i ngẽma ore. Rü nüxü tacuèx na tama wocagügu naxñüxü ga Tupana ga yexguma yema ñaxgu. ¹⁰ Natürü pemaã nüxü chixu rü tagu nixí ga naxñüxü ga yexguma yema ñaxgu ga Tupana. Rü tachiga nixí ga naxümatüxü ga yema ore. Erü yíxema aruchunecü úxe rü yíxema norü oarü puxwa puracüxe, rü ngẽxguma tapuracüeyane rü tanaxwèxegü na ítananguxẽegüxü i ngẽma norü o i tüxna üxü. ¹¹ Rü toma rü wüxi ya nanetüchire ya itatoxünerüü tixígü ga yexguma pemaã nüxü tixuxgu ga Tupanaãrü ore. ¿Rü ñuxma rü tama éxna i pexcèx namexü na toxna penaxãxü i tacü i toxü taxuxü? ¹² Rü ngẽxguma ngẽma togü i orearü uruõgü petanüwa nayauxgügu i ngẽma nüxü taxuxü, rü maneca toma rü yexera name nixí

i petanüwa tanayaxu i ngëma toxü taxuxü. Natürü i toma rü tama ngëmaäcü tanaxü. Erü toma rü guxü i guxchaxümaä taporae na tama pexü tanaguxchaxeëxüçèx na Cristuaxü peyaxögüxü. ¹³ Pema nüxü pecuèx rü guxüma i duüxügü i tupauca ya taxünewa puracüexü, rü ngëma ñna ya yima tupaucawa ngëxmaxütama nangögxü. Rü ngëma duüxügü i tupaucagu Tupanacèx naxünagü dëixü, rü nanade i ñuxre i ngëma namachi norü ngögxruü. ¹⁴ Rü ngëxgumarüü ta ya yíxema nüxü ixugüxe i ore i tüxü maxëxëëxü, rü törü Cori nüxü nixu rü name nixü i tanayauxtanü i ngëma tümaarü puracü.. ¹⁵ Natürü i choma rü taguma ngëmaäcü chanaxü. Rü ñuxma na pexcèx chanaxümatüxü i ñaä popera, rü tama tacü choxna pexäxüçèx nixü. Erü ngëma na taguma texéxütawa tacüçèx íchaçaxü, rü wüxi i chorü taäe nixü. Rü narümemaë chierü nixü na chayuxü naxüpa na texé choxna nayaxuxü i ñaä taäe i choxü ngëxmaxü. ¹⁶ Rü ñuxma na nüxü chixuxü i ngëma ore i tüxü maxëxëëxü, rü taguma ngëmacèx chaugü chicuëxüü. Erü woetama ngëma nixü i chorü puracü ga Tupana choxna äxü, rü ngëmacèx taxucürüwama chanangexrü. Erü poraäcü chi chachixexügu i ngëxguma tää chima nüxü chixuxgu. ¹⁷ Rü ngëxguma chi chaugagu chitama chanaxüxgu i ngëma puracü, rü nagu chi charüxñü na choxü naxätanüxü. Natürü ngëxguma Tupana choxü muxüäcüma chanaxüxgu, rü chanaxüama erü woetama ngëma nixü i chorü puracü ga Tupana choxna äxü. ¹⁸ ¿Rü ñuxma rü tacü tá nixü i chorü natanü naxcèx i ngëma puracü i chaxüxü? Rü dücax,

rü chorü natanü nix̄ i ngēma taäe i chayaxuxü i ngēxguma ngetanüäcüma nüxü chixuxgu i ngēma ore i tüxü maxēxēexü. Rü ngēmaäcü woo Tupanapēxewa name na petanüwa chanayaxuxü i chorü natanü na ngēmamaä chamaxüxüçèx, natürü taguma texena naxcèx chaca.. ¹⁹ Rü woo taxúxemēxēwa changēxma i chomax, natürü guxämēxēwa chaugü changēxmaxēë, na ngēmaäcü yexeraäcü muxüma i duüxüg üxü charüngüxēexüçèx na Cristuaxü yaxögüäxüçèx. ²⁰ Rü ngēxguma chautanüxü i Yudíugütanüwa changēxmagu, rü namaä chaugü chawüxiguëë na ngēmaäcü nüxü charüngüxēexüçèx na Cristuaxü yaxögüäxüçèx. Rü woo tama yema Moïché ümatüxü ga mugütüüwa changēxmagu, natürü chayanguxëëäma i ngēma mugü na ngēmaäcü Cristuxüttawa chanagagüxü i ngēma duüxügü i ñüxma rü ta nagu ixü i ngēma mugü ga Moïché ümatüxü. ²¹ Rü ngēxguma natanüwa changēxmagu i ngēma duüxügü i tama Yudíugü ixigüxü, rü ngēma duüxügümaä chaugü chawüxiguxëë na ngēmaäcü nüxü charüngüxēexüçèx na Cristuaxü yaxögüäxüçèx. Natürü taguma íchanangēx i Tupanaärü mugü erü guxüguma Cristuarü mugütüüwa changēxma. ²² Rü ngēxguma natanüwa changēxmagu i ngēma duüxügü i tama poraäcü Cristuchigaxü cuëxgüxü, rü choma rü ta ngēma duüxügümaä chaugü chawüxiguxëë, na ngēmaäcü nüxü charüngüxēexüçèx na Cristuaxü yaxögüäxüçèx. Rü ngēmaäcü guxüma i duüxügürüü chaugü chixixëë, rü nagúxüraüäcüma naxcèx chadau na ngēmaäcü

düxwa Tupanaxǖtawa chanagagüxǖcèx i ñuxre i nümagü. ²³ Rü ngëmaäcü nixi i chapuracüxü na guxǖwama nanguxǖcèx i ngëma ore i tükǖ maxëxëexü. Erü chanaxwèxe na choma rü ta choxü nangëxmaxü i ngëma maxü i taguma gúxü, naxrüü i guxüma i ngëma duüxügü i nüxü yaxögüxü. ²⁴ Pema rü meäma nüxü pecuèx i wüxi i inüca i nawa iñaačhixü rü muxüma inaxüächi, natürü wüxicatama nixi i ngëma nüxra ínguxü rü nayaxuxü i norü ämare. Rü name nixi i pegüna pedau na Tupana pexna naxäxǖcèx i ngëma perü ämare. ²⁵ Guxüma i ngëma duüxügü i nügü ngüexëexü naxcèx i wüxi i inüca na toguegxü naporamaexǖcèx, rü meä nügüna nadaugü na ngëmaäcü nayauxgüäxǖcèx i norü ämare i paxaächiruü ixixü. Natürü yixema na yaxögüxü rü yigüna tadaugü na meä naxügxǖcèx rü meä imaxëxǖcèx na nayauxgüxǖcèx i törü ämare i taguma gúxü. ²⁶ Rü ngëmacèx i choma rü tama ñoma chauechitamare chiňaxǖrüü chixi, rü tama ñoma tacü i nügü dëixü i ngürüanegumare idagüxǖrüü chixi. ²⁷ Rü ngëmacèx meä chaugümaä ichacuèx na taxuüma i chaxuneärü ngúchaü chaxüxǖcèx. Erü tama chanaxwèxe i mexümaä togüxü changuxëečhirëxäcüma chixexü chaxü rü ngemagagu tama chanayaxu i chorü ämare.

10

Nayaxucuxëgü na tama nüxü yacuèxǖgüxǖcèx i tupananetachicünexägü

¹ Pa Chaueneëgüx, chanaxwèxe i nüxna pecuèxächie ga tacü nüxü na ngupetüxü ga yema nuxcümaägüxü ga törü oxigü ga Moñchéwe

rüxixü. Rü pema nüxü pecuèx rü yexguma nawe naxixgu rü wüxi ga caixanexü napëxegu nixü rü nayadüxü. Rü guxüma ga yema duüxügü rü wüxigu Moïchémäa natüügu nixixütanü. Rü yexgumarüü ta Moïchémäa nawa nichoü ga yema Taxtü ga Dauchiüxü. ² Rü guxüma ga yema duüxügü rü yexguma wüxigu Moïchémäa yema caixanexüpechitatüügu yaxixütanügu rü yema Taxtü ga Dauchiüxüwa yachoügu, rü yemaäcü nügü nangoxëegü na Moïcheweama naxixü. ³ Rü yexgumarüü ta ga guxüma ga yema duüxügü nanangöxgü ga yema pää ga daxüwa rüyixü. ⁴ Rü guxüma ga yema duüxügü nayaxaxgü ga yema dexá ga Cristu nüxna ãxü. Yerü Cristu rü yema duüxügüxü ínixümüçü ga yema ínaxixüwa, rü nüxna nanaxä ga yema dexá ga yaxaxgxü. ⁵ Natürü narünumaë ga yema duüxügü ga tama Tupanaärü ngúchaü ügxü. Rü yemacèx ga yema duüxügü rü yexma nayue rü yéma nawogü ga naxünegü ga dauxchitawa ga taxúema íxäpataxüwa. ⁶ Rü guxüma ga yema nangupetü na törü cuèxruü yiixüçè rü tama törü oxigürüxü chixexüçèxama idaugüxüçèx. ⁷ Rü ngëmacèx tama name i nüxü picuèxüügü i tacü rü tupananetachicünèxägü, yexgumarüü ga ñuxre ga nümagü naxügxürrüü. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü törü oxigüchigaxü nixu rü ñanagürü:

“Rü duüxügü ínarütogü na nachibüexüçèx rü na naxaxegüxüçèx, rü ngëmawena rü inachigü na íyayüexüçèx”,

ñanagürü i ngëma ore. ⁸ Rü tama name i yixema rü naï i ngemaä itape yexgumarüü ga ñuxre ga

nümagü naxügütürüü. Rü yemacèx wüxitama ga ngunexügu rü nayue ga 23,000. ⁹ Rü tama name i nüxü taxü ya törü Cori na ñuxäcü yaxna tamaä naxñüxü yexgumarüü ga ñuxre ga nümagü naxügütürüü. Rü yemacèx nixi ga yema duňxügütü nangõxcuxü ga äxtapegü rü nayuexü. ¹⁰ Rü tama name i chixexü Tupanamaä pixugü yema ñuxre ga nuxcümaügütü ga törü oxigürüü. Rü yemacèx ga Tupanaärü orearü ngeruü ga daxüçüçüx rü nanadai. ¹¹ Rü guxüma ga yema nuxcümaxügütü ga duňxügütü ngupetüxü, rü ñomaxücüü rü törü cuèxruü nixi. Rü naxümatü na ngëmawa nüxü icuáxüçèx na ñuxäcü Tupana naxwèxexü na imaxëxü i yixema i ñomaücüü. ¹² Rü ngëmacèx ya yíxema tügügu rüxñüxë na taporaxü i Tupanapëxewa, rü name nixi na meä tügüna tadauxü na tama chixexügu tanguxüçèx. ¹³ Rü ñuxma rü ta taguma pexcèx ínangu i ngúchaxü i chixexü i taxucürüwama namaä yaxna pexñüexü. Rü name nixi i Tupanana peruyoü erü nüma rü aixcüma nayanguxëë i ngema tamaä inaxunetaxü rü taxütäma nawa pexü nawogü i ngúchaxügü i taxucürüwama yaxna namaä pexñüexü. Natürü ngexguma tá ngúchaxügü i chixexü pexcèx ínguxgu rü nüma rü tá pexü ínapoxü na tama nagu peyixüçèx. ¹⁴ Rü ngëmacèx, Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügütüex, jrü nüxü perüxoë i ngema nacümagü i tupananetachicünèxägütüex naxügütü i ngema duňxügütü i tama yaxõgütü! ¹⁵ Pemaä nüxü chixu i ngëma ore, erü chauxcèx rü duňxügütü i nüxü cuáxü pixigü. Rü pema tátama nagu perüxñüë i ngëma pemaä nüxü chixuxü. ¹⁶ Rü ngëxguma õna i üünexüçèx

ingutaquéxegügu, rü yaxaxgügu ya yima binu ya üünecü rü moxë naxcèx ixägügu, rü ngëmaäcü yigü tangoxéé na Cristu ya taxcèx nagü ibacüwe rüxiñü. Rü ngëxguma nangõxgügu i ngëma pãü i ibücxü, rü ngëmaäcü yigü tangoxéé na Cristu ya taxcèx naxüne ixäcüwe rüxiñü. ¹⁷ Rü woo na imuxü i yixema, natürü wüxitama i pãü tangõxgü. Rü ngëmaäcü nixi i wüxitama ixigüxü erü wüxiwetama tarüxi. ¹⁸ ¡Rü dütçax i ngëma Yudíugü i nangõxgüxü i ngëma naxünamachi i Tupanacèx nadéixü! Rü ngëxguma wüxigu nügümaä nangõxgüägu, rü guxüma i ngëma nangõxgüxü rü ngëmaäcü nügü nangoxéé na wüxigu Tupanawe naxixü. ¹⁹ Rü nüxma na ngëma ñachaxü, rü tama chanaxwèxe i nagu perüxiñüe na naxüünexü i ngëma namachi i ngëma duüxügü i tama yaxõgxüxü norü tupananetachicünèxäcèx dèixü. Rü tama chanaxwèxe i nagu perüxiñüe na tacüwa namexü i ngëma norü tupananetachicünèxägü, erü nangearü maxüäx. ²⁰ Natürü pemaä nüxü chixu rü ngëxguma ngëma duüxügü i tama Tupanaxü cuèxgüxü, norü tupananetachicünèxäcèx nadaiägu i tacü rü naxüna, rü tama Tupanacèx nixi i nadaiäxü, natürü ngoxogücèx nixi i nadaiäxü. Rü tama chanaxwèxe i ngoxogütanüxüxü pegü pixigüxéé. ²¹ Rü pema na peyaxaxgüxü ya yima binu ya törü Corixü namaä picuèxüügüçü rü taxucürüwama namaä pexämüçü i ngëma duüxügü i Chatanáwe rüxiñü. Rü pema na törü Coriarü mechawa penangõxü i ngëma õna i nüxü namaä picuèxüügüxü rü taxucürüwama

ngēma duüxügü i Chatanáwe rüxixüärü mechawa peyachibüe. ²² ¿Rü ñuxü ñapegxü i ñuxmax? ¿Exna penanuxëe chaü ya törü Cori? ¿Exna pexcèx rü nüxü tarüporamaëgü i yixemax?

Name nixï i taeneëarü mexüc èx tadaugü rü tama i tóxrütama

²³ Pema rü ñaperügögü:

“Marü name na tanaxüxü i tacü i tanaxwèxegüxü”, ñaperügögü. Rü aixcüma nixï i ngëma, natürü tama tüxü name i guxüma i ngëma ixüxchaüxü. Rü ngëmääcü Cristu tüxü ñanguxüxëe na naxüxüçex i ngëma inaxwèxexü, natürü tama guxüma i ngëma ixüxü tüxü narüngüxëe na yexeraäcü meä yaxögüamachigüxüçex. ²⁴ Rü tama name nixï i tóxrütama mexüçex tadaugü, natürü name nixï i togüarü mexüçex tadaugü. ²⁵ Rü marü name i penangöö x i nagúxüraüxü i namachi i namaä nataxegüxü, natürü taxucèxma tüxcüü naxcèx ípeca ngoxi marü tupananetagüxü namaä yacuëxüxügüxü i namachi yixï. ²⁶ Erü ñoma i naäne rü guxüma i nawä ngëxmaxü, rü törü Cori ya Tupanaarü nixï. ²⁷ Rü ngëxguma chi wüxi i duüxü i tama yaxöö x pexna uxgu na naxütawa peyachibüexüçex, rü chi ngëma pexixgu, rü marü name i penangöö x i guxüma i õna i pepëxegu yaxüxüchixü. Rü taxucèxma tüxcüü naxcèx pexoegaäe rü nüxna peca na ngextá ne naxüxü i ngëma namachi i pemaä nangöö xü. ²⁸ Natürü ngürüächi wüxie tá pemaä nüxü tixu rü ñatarügü:

“Ñaä namachi rü tupananetachicünëxäcèx yamëxgüxü i naxüñawa ne üxü nixï”, ñatarügü.

Rü ngẽxguma i pema rü tama name na penangõxü i ngẽma namachi na tama chixexügu tüxü penguxéexüçèx ya yíxema pemaã nüxü ixuxe, rü tama ngẽmacèx taxoegaãexüçèx i tümax. ²⁹ Rü tama pechiga nixi i chidexaxü i ngẽxguma:

“Na tama taxoegaãexüçèx”, ñachagu. Natürü yíxema pemaã nüxü ixuxechiga nixi i chidexaxü. Natürü bexmana ngürüächi wüxi i yaxõxü tá cuxna naca rü ñanagürü tá cuxü:

“¿Tüxcüü i togü naxcèx oegaãexügagu choxna cunachuxu na tama chanaxüxü i tacü i chanaxwèxexü? ³⁰ Rü ngẽxguma chi Tupanana moxẽ chaxãxgu naxcèx i ngẽma õna i changõxü, ¿rü tüxcüü i ngẽma õnacèx choxü quixu?” ñanagürü. ³¹ Dütçèx, pemaã nüxü chixu rü name nixi i guxüma i ngẽma pexüxümaã Tupanaxü picuèxüxügü. Rü ngexguma tacü pengoxgügu rü exna tacü pixaxgügu rü ēxna tacü i to pexügügu, rü name nixi i ngẽmamaã Tupanaxü picuèxüxügü. ³² Rü tama name i penaxü i tacü i togüxü chixexügu yixéexü, rü woo Yudíugü yixígügu rü ēxna tama Yudíugü yixígügu, rü ēxna yaxõgüxü yixígügu. ³³ Rü choma rü guxüwama guxüxüma chataäexëechaxü. Rü ngemacèx tama chanaxü i ngema chomatama namaã chataäxexü, natürü chanaxü i ngema togü namaã taäxexü na ngemaäcü nümagü rü ta nuxü nangúchaxü na yaxõgüäxü rü nayauxgüäxü i maxü i taguma gúxü.

11

¹ Rü name nixi i nagu pexi i chaucüma ngẽxgumarüü i choma na Cristucümagu

chixüxürüü.

Name nixi ingexügü rü mexü i nacümagu naxi

² Pa Chaueneëgüx, pemaä chataäe erü guxüguma chaugu perüxinüe rü nagu pexi ga yema nguxëetae ga pexü changüexëexü. ³ Natürü chanaxwexe i nüxü pecuèx na Cristu rü wüxicigü i yatüeru na yiixü. Rü yatüxügü rü naxmèxeru nixigü ngëxgumarüü ya Tupana rü Cristueru na yiixü. ⁴ Rü ngëmacèx i ngëxguma wüxi ya yatü ngutaquëxewa yumüxëgu rü ëxna Tupanaärü orexü yaxuxgu, rü tama ínangëxüchipatëxegu, rü ngëma rü wüxi i chixexü nixi i Cristupëxewa naxüxü. ⁵ Natürü ngëxguma chi wüxi i ngecü ngutaquëxewa yumüxëgu rü ëxna Tupanaärü orexü yaxuxgu, rü chi tama ngigü natüerugu, rü ngëma rü wüxi i chixexü nixi i ngitepëxewa naxüxü. Rü ñoma ngigü yadüeruxürüü iyixi. ⁶ Erü ngëxguma chi tama ngigü natüeruchaügu, rü narümemaë nixi i noxtacüma ngigü ibëixeru. Natürü ngëxguma chi wüxi i ngirü äne yixigu i ngëma na ngigü nabëixeruxü rü ëxna ngigü yadüeruxü, rü narümemaë nixi i ngigü itüeru. ⁷ Natürü yatügü rü tama name na nügü natüerugüxü. Yerü ga Tupana rü nügüraüäcü nanaxü ga yatü rü Tupanachipeta nixi. Rü yima yatüwa nixi i nangóxü na ñuxäcü namexëchixü ya Tupana. Rü ngëma ngecüwa nixi i nangóxü na ñuxäcü namexü ya yatü. ⁸ Yerü yexguma noxri Tupana naxüxgu ga yatü, rü tama ngecüwa nixi ga naxüäxü. Rü ngima waxi nixi ga yatüwa ngixü naxüxü. ⁹ Rü yatücèx nixi ga Tupana ngixü üxü ga ngecü, rü tama ngecücèx nixi ga Tupana naxüxü

ga yatü. ¹⁰ Rü ngēmacèx name nixī i ngīgū itüeru na duňxügüpëxewa rü Tupanaärü orearü ngeruňgü i daxūcüňxügüpëxewa nangóxüçèx na ngitemëxewa nangēxmaxü. ¹¹ Natürü Tupanapëxewa rü taxuňma nixī ya yatü ega natauxgu i ngecü. Rü ngēxgumarüü ta i ngecü rü taxuňma iyixī ega natauxguma ya yatü. ¹² Yerü yexguma noxri Tupana ngīxü üxgu ga ngecü, rü yatüwa nixī ga ngīxü naxüxü. Rü ngēxgumarüü ta ya yatü rü ngecüwa nixī i nabuxü. Natürü Tupana nixī ya naxüçü i guxüma i duňxügü. ¹³ Rü pematama tá penangugü rü ngoxi name na wüxi i ngecü rü tama ngīgū natüeruäcumä nayumüxexü. ¹⁴ Rü woetama törü bucüma nixī i nüxü na icuáxü na wüxi i ãne yiňxü na nügü namëxyaexëëxü i wüxi i yatüxü. ¹⁵ Natürü ngecüçèx rü wüxi i mexëchixü nixī na namëxyaexü. Erü Tupana rü ngīxna nanaxä i ngīyae na ngēmamaä ngīgū natüeruxüçèx. ¹⁶ Natürü ngēxguma chi texé ngēmachiga tügü choxügagü, rü name nixī i nüxü tacuèx na ngēmatama yiňxü i tacüma rü nacüma i guxüma i yaxögüxü i guxünema ya tupaucagüwa.

*Duňxügü rü chixri namaä inacuëxgü ga Coriarü
õna i üünexü*

¹⁷ Rü ñüxma i ñaä popera i pexcèx chaxümatüxüwa rü pemaä nüxü chixu rü nangēxma i wüxi i pecüma i chixexü i tama namaä chataäexü. Erü chauxcèx i ngēma perü ngutaquëxegü rü pexü nachixexëë, rü tama aixcüma perü meruňgü nixī. ¹⁸ Erü duňxügü chomaä nüxü nixugü rü ngēxguma törü Coricèx pengutaquëxegüňxgu rü pegü pitoye.

Rü ngäxügu chayaxõ na aixcüma yiixü i ngëma nüxü yaxugügüxü. ¹⁹ Choma rü nüxü chacuèx na aixcüma woe tátama yiixü i pegü pitoyexü na ngëmawa nüxü icuáxüçèx na texégü tiixü ya yíxema aixcüma Cristuarü duňxügü ixígüxe. ²⁰ Rü ngëma pegü na pitoyexügagu nixi na tama aixcüma törü Corixü picuèxüügüäcüma yiixü i penangõxü i törü Coriarü ñona i Üünexü i ngëgxuma pengutaquëxegüüxgu. ²¹ Erü ngëgxuma penangõxgu i ngëma ñona i Üünexü rü wüxichigü rü peñuxäegü na pexira na penayaxuxüçèx i ngëma ñona. Rü yoxni i ngëma togü rü ngëxma nataiyae, rü togü rü nayaxaxgü ya binu ñuxmata nangäx. ²² ¿Exna pengechiügü ecèx tama ngëma pechibüexü rü pexaxegüxü? ¿Tüxcüü nüxü pexoë i ngëma togü i yaxõgüxü rü penaxâneëxëe i ngëma yaxõgüxü i ngearü ngëmaxüäxgüxü? ¿Rü tacüxü tá pemaä chixu i ñuxmax? ¿Pexcèx rü tá pemaä chataäexü? Dúcèx, pemaä nüxü chixu rü tama pemaä chataäe naxcèx i ngëma pexügüxü.

Törü Coriarü ñona i üünexüçiga

²³ Rü ngëma nguxëëtae i pemaä nüxü chixuxü rü törü Corixüwatama chanayaxu. Rü yexguma törü Cori ga Ngechuchuxü ínaxuaxügu, rü yemätama chütaxügu rü nüma rü nanayaxu ga wüxi ga pãü. ²⁴ Rü Tupanana moxë naxä, rü yemawena rü inanabücu, rü ñanagürü:

“Ñaã nixi i chaxune i pexcèx ichaxäxüçiga. ¡Rü penangõ i ñaã pãü na ngëmaäcü peäewa choxna pecuèxächiexüçèx!” ñanagürü. ²⁵ Rü yexgumarüü

ta ga chibüwena rü Ngechuchu nanayaxu ga wüxi ga pochiyu ga binuchiümaä ãäcuxü, rü ñanagürü:

“Rü daa binu rü wüxi i cuèxruü nixi na ngexwacèx Tupana duňxügümaä ixunetaxü i maxü i taguma gúxüchiga. Rü chaugü ya pexcèx ibacümaä nixi i Tupana pexü nüxü cuèxëëxü i ngëmachiga. Rü ngëxguma ñuxguacü daa binu pixaxgügu rü ñuxma choma na chanaxüxürüü tá penaxü na peäewa choxna pecuèxächiexÜcèx”, ñanagürü ga Ngechuchu. ²⁶ Rü guxüguma i ngëxguma penangõxgu i ñaã pãü rü peyaxaxgügu ya daa binu rü ngëmawa tá duňxügüxü nüxü picuèxëë na ñuxäcü törü pecaducèx nayuxü ga törü Cori. Rü ngëmaäcü tá penaxü ñuxmatáta wena nataegu i nümax.

Texegücèx nixi i törü Coriarü ñona i üünexü

²⁷ Natürü ngëxguma chi texe tama tügü tamexëëarü maxüxäcüma nangõxgu i Coriarü pãü i üünexü rü tayaxaxüxgu ya yima binu ya üünecü, rü pecadu taxü napewa ya törü Cori ya taxcèx yucü rü nagü ibacü. ²⁸ Rü ngëmacèx naxüpa na tanangõxü i ngëma pãü rü na tayaxaxüxü ya yima binu, rü name nixi i wüxichigü meä tümaarü maxügu tarüxñü ngoxi nataxuma i tacü rü chixexü i tümaärü maxüwa. ²⁹ Erü ngëxguma tama tügü tamaxëëarü maxüäcüma tanangõxgu rü tayaxaüxgu, rü tügütama poxcuwa taga. Erü tama aixcüma tayaxö na törü Corichiga yixixü i ngema pãü rü yima binu.. ³⁰ Rü ngëmacèx nixi i muxüchixe i petanüwa rü pidaaeweexü rü peturaexü, rü ñuxre i togü rü marü nayuexü. ³¹ Natürü ngëxguma chi törütama maxügu rüxñüegu naxüpa na nangõxü

i ngēma Coriarü ñona, rü nüma rü taxucèx tükü napoxcue. ³² Natürü ngēxguma törü Cori ñoma i törü maxüwa tükü poxcugu, rü ngēmaäcü tükü inayarüwéxächixëe na tama yixcüra nañeärü guxgu tükü napoxcuxüçèx wüxigu namaä i ngēma duüxügü i tama yaxõgütü. ³³ Rü ngēmacèx, Pa Chaueneëgxü, ngēxguma pengutaquëxegügu na penangölxüçèx i ngēma ñona i üünexü, name nixi i pegü ípenanguxëe na guxäma wüxigu meä penangölxüçèx. ³⁴ Rü ngēxguma chi texé taiyèxgu, rü name nixi i tümapatawatama tachibü na tama Tupana pexü poxcuexüçèx naxcèx na chixexü pexüexü i perü ngutaquëxegüwa. Rü ngēma to i guxchaxügü i pexü ngēxmaxü, rü choma tá chanamexëe i ngēxguma petanüwa chaxüxgu.

12

Ngēma cuèx i Tupanaäe i Üünexü tükna ãxüchiga

¹ Pa Chaueneëgxü, chanaxwèxe i nüxü pecuèx na ñuxäcü yïixü i ngēma cuèx rü ñuxacü na yixixü i ngema tauxcha i Tupanaäe i Üünexü tükna ãxü. Rü ngēmachiga nixi i pemaä nüxü chixuxchaüxü i ñuxmax. ² Rü pema meäma nüxü pecuèx ga yexguma tauta Cristuaxü peyaxögügu, rü pegü nüxna pexägü ga tupananetachicünexägü ga tama idexaxü. ³ Rü ngēmacèx i ñuxma rü chanaxwèxe i meä nüxü pecuèx rü taxucürüwama texe ya Tupanaäe i Üünexü tümawa ngexmaxe rü chixri Ngechuchuchuga tidexa. Rü ngexgumarüxü ta rü taxucürüwama texe ngürümare tüechama rü:

“Ngechuchu rü törü Cori nixi”, ñatarügü ega tama Tupanaäe i Üünexü tükü muxgu na

ngēmaäcü tidexaxüçèx. ⁴ Rü nüma ya Tupana rü duüxügüna nanaxä i naguxüraü i tauchagü. Natürü ngema Naäe i Üünexü i nawa ne naxixü i ngema tauchagü rü wüxitama nixi. ⁵ Nangëxma i naguxüraüxü i Tupanaarü puracü, natürü yima törü Cori ya tükna naxäcü i ngema puracügü rü wüxitama nixi.. ⁶ Rü Tupanaärü pora rü naguxüraüäcü nangox. Natürü wüxitama nixi ya yima Tanatü ya tawa gúxüraüäcü nangoxéecü i ngema norü puracü. ⁷ Rü ngema Naäe i Üünexü wüxitewachigü nanangoxée i Tupanaarü pora i norü duüxügütanüwa na ngemaäcü guxäarü ngüxéēruü yixixüçèx. ⁸ Rü Naäe i Üünexü rü tümáxena rü nanaxä i tauxcha na ucüexü tacuáxüçèx. Rü ngëmatama Naäe i Üünexü rü togueäxü rü nanatauxchaxëe na nüxü tacuáxü na mea tangúexëetaexü i Tupanaarü ore. ⁹ Rü togue rü ngëmatama Naäe i Üünexü tükü nanatauxchaxëe na Tupanana tarüyoexüçèx. Rü togue rü tükna nanaxä i pora na ngëmamaä naxcèx tayataanegüxéexüçèx i ngëma idaaweeexü. ¹⁰ Rü togue rü tükna nanaxä i pora na tanaxüxüçèx i mexügü i Tupanaärü poramaä üxü. Rü togue rü tükü nanatauxchaëe na nüxü tixuxüçèx i Tupanaärü ore. Rü togue rü tükna nanaxä i cuëx na nüxü tacuáxüçèx i tacü yiixü i ngoxogüarü ixixü rü tacü yiixü i Tupanaäe i Üünexüärü ixixü. Rü togue rü tükna nanaxä i tauxcha na ngëma tama nüxü tacuáxü i nagawa tidexaxüçèx. Rü togue rü tükna nanaxä i cuëx na tanangoxéexüçèx na tacüchiga yiixü na tidexaxü ya yíxema to i nagawa idexáxe. ¹¹ Rü guxüma i ngëma rü Tupanaäe

i Üünexǖtama nix̄i i naxǖx̄. Rü nüma nix̄i i wüxichigü i duጀx̄na naxǟx̄ i ngëma cuèx i nüma nanaxwèxex̄ na nüxna naxǟx̄.

Guxäma i yaxögǖx̄ rü wüxitama i naxǖnewa naxǖgü

¹² Rü duጀx̄x̄ne rü woo muxǖgu nixüye, natürü wüxitama i naxǖne nix̄i. Rü ngexgumarǖx̄ ta i ngema Cristuǟx̄ yaxögǖx̄ rü woo namu, natürü wüxitama i naxǖnewa naxǖgü. ¹³ Rü yexguma íibaiǖgu rü Tupanaǟe i Üünex̄ rü wüxitama i naxǖne tǖx̄ nixígǖx̄ē. Rü woo Yudíugü na ixígǖx̄, rü ēxna tama Yudíugü na ixígǖx̄, rü woo togümëxëwa ingexmagǖx̄ rü ēxna taxúxemëxëwa ingëxmagǖx̄, natürü wüxitama i naxǖne tǖx̄ nixígǖx̄ē i nüma i Naǟe i Üünex̄ i nüxicatama ixix̄. Rü guxäma i yixema rü marü tǖxna nangu i ngëma Naǟe i Üünex̄. ¹⁴ Wüxi i naxǖne rü tama naxǟmenǟxamare, natürü muxǖgu nixüye. ¹⁵ Rü ngëxguma chi yima nacutü ñaxgu:

“Rü ñǖxma na tama naxmëx chiix̄, rü ngëmacëx tama ngëma naxǖnewa changëxma”, ñaxgu, rü tama ngëmacëx nǖx̄ narüxo na ngema naxǖnewa nangexmax̄. ¹⁶ Rü ngëxguma chi yima naxpaxch-inü ñaxgu:

“Rü ñǖxma na tama naxëtü chiix̄, rü ngëmacëx tama naxǖnewa changëxma”, ñaxgu, rü tama ngëmacëx nǖx̄ narüxo na ngema naxǖnewa nangexmax̄. ¹⁷ Rü ngëxguma chi guxǖma i naxǖne rü naxëtü yixigu, ¿rü tacümaä chi i nǖx̄ naxñǖx̄ i ngema naxǖne? Rü ngëxguma chi guxǖma i naxǖne rü naxmachixë yixigu,

¿rū tacümaä chi i nüxü nawäxixü? ¹⁸ Natürü Tupana ga naxüçü ga taxüne, rü ngexta nüma ínanaxwèxexüwa nanangexmaxëe i taeru rü tachacügü rü taparagü. ¹⁹ Rü ngëxguma chi nataxuxgu i norü üyechigü i taxüne rü chi naxäménexämare. ²⁰ Rü ngema naxüne rü woo muxügu nixüye, natürü wüxitama i naxüne nixi. ²¹ Rü taxetü rü taxucürüwa taxmëxü ñanagürü:

“Choma rü tama chacuxwèxe”, ñanagürü. Rü ngëxgumarüü ta i taeru rü taxucürüwa tacutügxü ñanagürü:

“Choma rü tama chapexwèxe”, ñanagürü. ²² Natürü ngëma yexeraäcü ãüçümaxü i taxünawa, rü ngëma nixi i yexera nanaxwèxexü i taxüne. ²³ Rü ngëma taxünawa yexeraäcü naxcëx ixänexü, rü ngëma nixi i yexera meä ixüxchiruxü. Rü ngëma taxünawa ngëxmaxü i tama inaxwèxexü na nangóxü, rü ngëma nixi i yexera meä idüxüxü. ²⁴ Natürü tama ngëmaäcü tanaxü namaä i ngëma taxünawa ngëxmaxü i guxäxüma iwéxü. Rü ngëmaäcü Tupana nanaxü i taxüne, na yexeraäcü nüxna idauxüçèx i ngëma yexera naxcëx ixänexü. ²⁵ Rü ngëmaäcü Tupana nanaxü i taxüne na wüxicigü i norü üye nüggügu naxñüexüçèx rü nüggü nangüxëegüxüçèx. ²⁶ Rü ngëxguma chi wüxi i ngëma taxünearü üye nüxü nguxgux, rü guxüma i ngëma togü i natanüxügü rü ta nüxü nangux. Rü ngëxguma chi wüxi i ngëma taxünearü üye taäexgu, rü guxüma i ngëma togü i natanüxügü rü ta nataäegü. ²⁷ Rü ñüxma i wüxicigü i pema rü Cristuxünearü üye pixügü, rü ngema naxünewa pexügü. ²⁸ Rü ngëmacëx ya Tupana rü nanaxwae

na ñaacü nügü inanuxü i norü duňxügü: Rü yíxema tükira tükü naxunetagüxe tixü ya norü puracüwa tükü namugüxe. Rü tükü naxuneta ya toguegü na nüxü tixugüxüçex i norü ore. Rü tükü naxuneta ya toguegü na duňxügüxü tangúexëexüçex i norü ore, rü toguegü na tanaxügüxüçex i mexügü i Tupanaärü poramaä taxügüxü. Rü toguegü rü tükü nanatauxchaxëe na tanameexëexüçex i idaaaweeexü, rü toguegü na nüxü tarüngüxëegüxüçex i ngema tacü nüxü taxuxü, rü toguegü yaxögüxüärü äëxgacügü na tixigüxüçex. Rü tükü nanatauchaxëe ya toguegü na ngëma naga i tama nüxü tacuáxüwa tidexagüxüçex. ²⁹ Rü tama guxäma Tupana tükü imugüxe tixigü, rü tama guxäma Tupanaärü orearü uruu tixigü. Rü tama guxäma norü orewa nguxëëtaegüxe tixigü, rü tama guxäma nüxü tacuëx na tanaxüxü i mexügü i taxügü i Tupanaärü poramaä üxü. ³⁰ Rü tama guxäma nüxü tacuëx na tanameexëexü i duňxügü i idaaaweeexü. Rü tama guxäma nüxü tacuëx na nawa tidexagüxü i wüxi i naga i tama nüxü tacuáxü. Rü tama guxäma nüxü tacuëx na tanangoxëëxü na tacüchiga yadexaxü i ngëma duňxügü i tama nüxü nacuáxü i nagawa idexaxü. ³¹ Rü name nixü inaxcëx pedëux na Tupana pexna naxäxüçex i ngëma cuëx rü tauxchagü i rümemaegüxü.

Yigü na ingechaügüxüchiga

Natürü i ñüxma rü tá pexü changúexëe i tacü nixü i guxüma i ngëma pemaä nüxü chixuxüärü yexera rümemaëxü.

13

¹ Rü woo togü i nagawa chideaxgu, rü woo Tupanaärü orearü ngeruüğü i daxūcūägxawa chideaxgu, natürü ñoma wüxi i tacü i ägaxürümare chixi ega tama guxāxü changechaägu. ² Rü woo nüxü chacuèxgu na meä duükügumaä nüxü chixuxü i Tupanaärü ore, rü woo nüxü chacuèxgu i guxüma i tacü i eëxüguxü i Tupanachiga, rü woo choxü natauxchagu na chorü õmaä chayaxígachixëëxü ya mèxpünegü, natürü taxuwama chame ega tama guxāxü changechaägu. ³ Rü woo ngëma duükügü i ngearu díéruägxüxü chayanuxgu i guxüma i tacü i choxü ngëxmaxü, rü woo Tupanaärü orecèx chaugü ichaxâxgu na üxüwa choxü yagugüxüçèx, rü taxuwama choxü name i ngëma ega tama guxāxü changechaägu. ⁴ Rü yíxema guxāxü ngechaäxü, rü yaxna namaä taxñü, rü namaä tamecüma. Rü tama tixäüxächiwèxe, rü tama togüxü tügü tarüyexera rü tama tügü ticuèxü. ⁵ Rü yíxema aixcüma guxāxü ngechaäxü, rü tama taguxchigawèxe, rü tama tüguguxicatama tarüxñü, rü tama tanuxwèxe, rü tama nagu tarüxñüächa ega texé chixexü tümamaä üxgu. ⁶ Rü tama namaä tataäe i chixexügü, natürü namaä tataäe i ngëma ore i aixcüma ixixü. ⁷ Rü yíxema aixcüma guxāxü ngechaäxü, rü yaxna namaä taxñü, rü guxüguma nüxü tayaxö, rü guxüguma mexüguma namaä tarüxñü, rü taguma naxchi taxai woo tacü tümamaä naxüxgu i togü. ⁸ Rü ngëma yigü na ingechaäxü rü tagutáma inayacuèx. Natürü ngëma na nüxü ixuxü i Tupanaärü ore rü wüxi i ngunexüguma tá inayacuèx. Rü ngëma

tama nüxü icuáxü i nagawa na idexaxü, rü tá ta inayacuèx. Rü ngëma ñuxma nüxü icuáxü rü wüxi i ngunexügu rü marü taxuwatáma tüxü name. ⁹ Erü ngëma törü cuèx i ñuxma tüxü ngëxmaxü, rü Tupanapëxewa rü naxíra. Rü ngëgxumarüü ta i ngëma norü orexü na ixuxü, rü wüxi i íramarexütama nixí. ¹⁰ Rü guxüma i ngëma rü tá inayarüxo i ngëgxuma Tupanapëxewa ingugügu rü nüma tá guxüxüma tüxü nacuèxëëgu. ¹¹ Yexguma chabuxgu ga chomax, rü wüxi ga buxürüü chidexa, rü buxü nagu rüxñüxügu charüxñü, rü tama meä chauäexü chacuèx. Natürü yexguma marü chayèxgu, rü nüxü charüxo ga guxüma ga yema chorü bucüma. ¹² Rü ngëma ñuxma nüxü idauxü i Tupanachiga, rü ñoma wüxi i worua ya üxachametüxewa yigü idauxürüü nixí na taxcèx naxëxü. Natürü yixcüra rü tá aixcüma meä nüxüxüchi tadau ya Tupana. Rü ñuxma rü írarüwatama nüxü chacuèx i Tupanachiga. Natürü wüxi i ngunexügu rü tá meä nüxü chacuèx i guxüma i nachiga, ngëma na Tupana meäma choxü cuáxürüü. ¹³ Rü ñuxma rü nangëxma i tomaëxpüx i nacümagü i guxügutáma ngexmaxü. Rü ñaägü nixí:

1 Rü Tupanaäxü tayaxögü

2 Rü nüxü ítananguxëë na nataeguxü ya Cristu

3 Rü nüxü tacuèx na tamücxü ingechaüxü.

Natürü ngëma tomaëxpüxtanüwa rü ngëma rümemaexü nixí na guxäxü ingechaüxü.

Ngēma tama nüxü icuáxü i nagawa na idexaxüchiga

¹ |Rü naxcèx pedèux na guxäxü pengechaüxü! Rü ngēxgumarüü ta name nixi i naxcèx pedau i ngema tauxchagü rü ngema cuèx i Naaë i Üünexüwa ne ïxü. Rü ngēma cuèx i yexeraäcü penaxwæexü nixi na pexü natauxchaxü na nüxü pixuxü i Tupanaarü ore. ² Yíxema duüxë ya tama nüxü tacuáxü i nagawa idexaxe, rü Tupanamaä nixi i tidexaxü rü tama i duüxügümaä, erü taxúema nüxü tacuèx na ñuxü ñaxüchiga yiïxü. Rü Tupanaä i Üünexü nixi i tüxü idexaxëëxü, natürü ngēma ore i nüxü tixuxü rü ëxüguxü nixi. ³ Naturü yíxema nüxü ixuxe i Tupanaarü ore rü ngema yaxögüxüarü ngüxëëruxü tixi, erü yexeraäcü cuèxwa tanangugüxëë rü nüxü tanangúchaxüxëë i ngema ore rü tanataäëxëë i ngema yaxögüxü i ngexguma guxchaxü nüxü üpetügu. ⁴ Rü yíxema duüxë ya tama nüxü tacuáxü i nagawa idexaxe, rü tûmacèxtama nixi i ngema na yexeraäcü mea Tupanaäxü tayaxöxxüçèx. Naturü yíxema nüxü ixuxe i Tupanaarü ore rü nüxü tixu na yexeraäcü Tupanaäxü yaxögüäxüçèx i guxüma i yaxögüxü. ⁵ Choma chierü chanaxwèxe na guxäma i pema rü ngēma tama nüxü pecuáxü i nagawa na pidexagüxü. Naturü yexeraäcü chanaxwèxe na duüxügümaä nüxü pixuxü i Tupanaärü ore. Erü ngēma to i nagawa na pidexagüxüärü yexera narümemaä na togümaä nüxü pixuxü i Tupanaärü ore. Naturü ngēma to i nagawa na idexaxü, rü name ega ngēma yaxögüxümaä nüxü ixuxgu na tacüchiga yiïxü i ngēma dexa, na nümagü rü

ta yexeraäcü meä Tupanaäxü yaxõgüäxüçèx.
⁶ Rü ngëmacèx, Pa Chaueneëgxü, rü ngëxguma chi pexütawa chaxüxgu, rü chi to i nagawa chideaxgu, ¿rü tacüwa chi pexü namexü i ngëma? Natürü ngëxguma chi pemaä nüxü chixuxgu i ngëma Tupana tüxü nüxü cuèxéexü, rü ëxna ngëma chomatama nüxü chacuáxü na aixcüma yiïxü, rü ëxna ngëma ëxüguxü i ñuxma Tupana tüxü nüxü cuèxéexü, rü ëxna tacü rü to i nguxëëtae i Tupanachiga, rü ngëma waxi nixi i pexü mexü.
⁷ ¡Rü dütçax ngëma paxetaruü i quena rü ëxna arpa! Rü ngëxguma tää chima texé meä napaüxgu, rü tää chima nüxü tacuèx na tacügu tanapaxüxü. ⁸ Rü ngëma churaragü, rü ngëxguma norü uwanügümäa nügü nadaixauchaügu, ¿rü ñuxäcü tá nügü namexëë na nügü nadëïxüçèx ega tama meä nangógagu ya yima corneta ya dëïxcèx naxcèx çaxüne? ⁹ Rü ngëxgumarüü ta pexü nangupetü. Rü ngëxguma chi perü conümaä nüxü pixuxgu i dexa i taxüema nüxü cuáxü, ¿rü ñuxäcü tá nüxü tacuèx na ñuxü ñaxüchiga yiïxü i ngëma nüxü pixuxü? Rü ñoma ngürüanewa pidexagüxürrüü tá pixigü. ¹⁰ Rü aixcüma nixi i namuxü i nagagü i ñoma i nañnewa. Rü guxüma i ngëma nagagü rü name naxcèx i ngëma duüxüggü i nawä idexagüxü. ¹¹ Natürü ngëxguma chi tama nüxü chacuèxgu i ngëma naga i to i duüxü chomaä nawä idexaxü, rü ngëma duüxüçèx rü ñoma to i nachiüñanecüäxrüü chixi, rü chauxcèx rü ñoma to i nachiüñanecüäx i duüxürrüü nixi i nümax. ¹² Choma nüxü chacuèx rü pema rü pexü nangúchaü na pexü nangëxmaxü i ngëma nacümagü i Tupanaäe i Üünexü tüxna äxü. Natürü

name nixī i naxcèx pedau na guxüärü yexera pexna naxāäxü i ngēma nacümagü i namaä nüxü perüngüxeēxü i guxüma i yaxögüxü na yexeraäcü meä Tupanaäxü yaxögüäxüçèx. ¹³ Rü ngēmacèx yíxema duükxē ya taxúema nüxü cuáxü i nagawa idexaxe, rü name nixī i Tupanana naxcèx taca na tüxna naxāäxüçèx i cuèx na togümaä nüxü tixuxüçèx na ñuxü ñaxüchiga yiñxü i ngēma nüxü tixuxü. ¹⁴ Rü ngēxguma chi taxúema nüxü cuáxü i nagawa chayumüxëgu, rü chauäe nixī i ngēma yumüxexü. Natürü chomatama rü taxuüma chacuèx na tacüchiga yiñxü i ngēma. ¹⁵ ¿Rü ñuxäcü tá chayumüxëxü i ñuxmax? Rü marü name nixī ega taxúema nüxü cuáxü i nagawa chayumüxëgu, natürü chanaxwèxe i guxäma nüxü cuáxü i nagawa rü ta chayumüxë. Rü marü name nixī ega taxúema nüxü cuáxü i nagawa chawiyaegu, natürü chanaxwèxe i guxäma nüxü cuáxü i nagawa rü ta chawiyae. ¹⁶ Erü ngēxguma chi taxúema nüxü cuáxü i nagawa Tupanaxü quicuèxüügu, rü yíxema duükxëgü ya ngēma irüxñüexë, rü taxucürüwa cumaä wüxigu Tupanaxü ticuèxüügü, erü tama nüxü tacuèx na ñuxü ñaxüchiga yiñxü i ngēma nüxü quixuxü. ¹⁷ Rü woo ngēma curü yumüxë rü namexéchixgu, natürü yíxema duükxëgü ya ngēma irüxñüexë rü taxuüma i mexü nawa tayaxu ega to i nagawa quideaxgu. ¹⁸ Tupanana moxë chaxä, erü perü yexera taxúema nüxü cuáxü i nagawa chidexa. ¹⁹ Natürü woo muxüma i ore i taxúema nüxü cuáxü i nagawa na chidexaxü, natürü ngēma yaxögüxüärü ngutaquëxegüwa rü chauxcèx rü narümemaë chi nixī ega woo noxre i ore i

meäma nüxü icuáxüwa namaä nüxü chixuxgu i Tupanaärü ore na ngëmaäcü ngëmamaä meä chanangúexëexüçèx. ²⁰ Pa Chaueneëgüx, tama name i ñoma buxügürüü chixri nagu perüxñüe i ngema ore i pemaä nüxü chixuxü. Rü narümemae nixi i ñoma buxügürüü pegü pixigüxëe naxchëxwa i ngema chixexü, natürü ngema Peru ñüwa rü penaxwëxe i duüxügü i marü yaxürüü mea nagu perüxñüe rü nagu pexi i ngema ore i pemaä nüxü chixuxü. ²¹ Tupanaärü ore ga nuxcümaüxü ga norü orearü uruü ümatüxü rü ñanagürü:

“Rü nuä tá chanamugü i to i nachiüäneçüäx i duüxügü na to i nagawa yadexagüxüçèx namaä i ñaa Yudíugü i tama yaxögüxü. Natürü woo ngëmaäcü chanaxüxgu, rü täätäma chauga naxñüe i ngëma Yudíugü i tama irüxñüechaüxü”,

ñanagürü ga Tupana. ²² Rü ngëmacèx ngëma na taxüema nüxü cuáxü i nagawa idexaxü, rü wüxi i cuèxruü nixi naxcèx i ngëma duüxügü i tama irüxñüechaüxü. Rü tama duüxügü i marü yaxögüxüçèx nixi i ngëma. Natürü ngëma Tupanaärü orexü na ixuxü, rü duüxügü i marü yaxögüxüçèx nixi na yexeraäcü meä Tupanaäxü yaxögüäxüçèx. Rü tama duüxügü i tama irüxñüechaüxüçèx nixi i ngëma. ²³ Rü ngëxguma chi pema i yaxögüxe pengutaquëxegügu, rü guxä chima to i nagawa pidexagügu, ¿rü ñuxü ñaxü tá ega petanügu naxücxgu i wüxi i duüxü i ngëma iyarüxñüxü rü ëxna wüxi i duüxü i tauta yaxööxü? ¿Taux ëxna i nagu tá naxñüxü na pexäüäegüxü i pemax? ²⁴ Natürü ngëxguma chi guxäma i pema nüxü pixuxgu i Tupanaärü ore,

rü chi petanügu naxücxug i wüxi i duňxü i tama yaxõxü rü ēxna wüxi i duňxü i ngēma iyarüxñüxü, rü tá nüxü naxñü i ngēma Tupanaärü ore i nüxü pixuxü. Rü ngēmaäcü tá nüxü nacuèx na nüma rü wüxi i pecaduăxü na yiixü. Rü nügügu tátama ínarüxñü i ngēgxuma nüxü naxñügu i ngēma nüxü pixugüexü. ²⁵ Rü ngēma chixexü i nüxñicatama nüxü nacuáxü rü tá naxcèx ínicuèx. Rü nüma rü ngēxma tá nacaxăpüxü, rü tá Tupanaxü nicuèxü. Rü tá nüxü nixu na aixcüma Tupana petanüwa nangēxmaxü.

Tama name i penaxñachiăxëgü i perü ngutaquewa, rü name i meamare penaxü

²⁶ Dúcèx, Pa Chaueneëgüx, ñuxma tá pemaä nüxü chixu na ñuxäcü tá penaxüxü ega ngēgxuma pengutaquëxegügu. Rü ñuxre i pema rü marü name na Tupanaärü wiyaegu pewiyaegüxü, rü togue rü tanguxñetaegüxü, rü togue rü nüxü tixuxü i ngēma ore i Tupana tüxü nüxü cuèxñexü, rü togue rü nawa tidexagüxü i naga i tama nüxü tacuèxgüxü, rü togue rü tanangoxñëgüxü i ngēma dexa i to i nagawa nüxü yaxugüxü. Natürü guxüma i ngēma rü tanaxwèxe i yaxõgüxñärü ngüxñëcèx na yiixü, na yexeraäcü yaxõgüäxñücèx rü meä Tupanacèx namaxëñücèx. ²⁷ Rü ngēgxuma to i naga i pema tama nüxü pecuáxüwa pidexagügu, rü name nixü i taxre rü ēxna tomaëxpüxicatama tidexagü. Rü tanaxwèxe i wüxiexira tidexa i noxri rü yixcama ya togue. Rü ngēgxuma chi texé to i nagawa ideaxgu, rü name nixü na tangëxmaxü ya wüxiye ya nüxü ixuchigüxe na tacüchiga yiixü i ngēma ore i to i

nagawa nüxü yaxuxü. ²⁸ Natürü ngẽxguma chi tataꝝgu na texé nüxü ixuchigüxü na ḥacüchiga yǖxü i ngẽma ore i to i nagawa nüxü yaxuxü, rü narümemaẽ nixi na noxtacüma tama to i nagawa pidexagü i perü ngutaquẽxewa. Rü narümemaẽ i wüxichigü tükica Tupanamaäxïcatama bexma tidexa. ²⁹ Rü ngẽxgumarüü ta ngẽxguma pengutaquẽxegü, rü name nixi i taxre rü ēxna tomaẽxpüxicatama nüxü tixu i Tupanaärü ore. Rü ngẽma togü i ngutaquẽxetanüxü rü name nixi na meã nangugügüäxü i ngẽma ore. ³⁰ Natürü ngẽxguma chi iyadexayane i wüxi i duňxü, rü Tupana tümamaä ideaxgu ya togue ya ngẽma rütoxe, rü name nixi na iyanachianexü i ngẽma nüxira idexaxü na tidexaxüçèx ya yíxema duňx ya Tupana tümamaä idexaxe. ³¹ Rü ngẽmaäcü guxäma i pema na Tupana pemaä idexaxü, rü name nixi i wüxichigü ípenanguxëe na pewa nanguxü na pidexagüxü i Tupanaärü ore. Rü ngẽmaäcü i ngẽma togü i ngutaquẽxetanüxügü rü tá Tupanachiga meã nangúe rü tá nataäẽgü. ³² Rü ngẽmaäcü tanaxwèxe i meãma tümaäẽmaä itacuèx ya wüxichigü ya yíxema Tupanaärü orexü ixuxe. ³³⁻³⁴ Erü perü ngutaquẽxegüwa rü Tupana nanaxwèxe na meã penaxüxü i guxüma, rü tama nanaxwèxe na ngẽma pexäügatanüxü rü pegü ípetüexëẽxü. Rü guxüma i togü i yaxõgüxüärü ngutaquẽxegüwa rü marü nüxü nayapue na tama yadexagüxü i ngexügü. Rü name nixi i pema rü ta ngẽmaäcü penaxü, erü nachuxu na yadexagüxü i ngexügü i ngutaquẽxegüwa. Rü name nixi na yatügüga naxinüexü i ngexügü, ngẽma Tupanaärü ore tükü muxürüü. ³⁵ Rü ngẽxguma chi ḥacüxü

nacuáxchaăgu i wüxi i ngexű, rü name nixī i nachiăwatama natena naca i nachiga i ngēma. Erü wüxi i ãne nixī ega ngutaquéxewa yadeaxgu i wüxi i ngexű. ³⁶ Pa Corítiucüăgxü, name nixī na nüxna pecuèxăchiexű na tama pewaxira ne naxűxű i Tupanaärü ore. Rü tama pexicatama nixī i penayauxgűxű i ngēma. ³⁷ Rü ngēxguma chi texé tügügu rüxñügu na Tupanaärü orearü uruň tiixű rü ẽxna tügügu tarüxñügu na Tupanaäe i Üünexű tüxna naxăxű i tacü rü cuëx, rü name nixī i nüxna tacuèxăchi na törü Coriarü ore yíixű i ñaã ore i pexcëx chaxümatüxű. ³⁸ Natürü ngēxguma chi texé tama nüxű cuáxchaăgu i ngēma pemaă nüxű chixuxű, rü name nixī i tama tükű pecuáxchaă. ³⁹ ¡Rü ngēmacëx, Pa Chaueneëgxü, rü Tupanana naxcëx peca i cuëx na meăma nüxű pixuxűcëx i norü ore! ¡Rü tama penachuxu na to i nagawa yadexagüxű i duňxügü! ⁴⁰ Rü perü ngutaquéxegüwa, rü name nixī na meă penaxüxű i guxüma. Rü tama name i ngēma pexăugatanü rü pegü ípetüexëe.

15

Cristu na yuwa írüdaxüchiga

¹ Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgxü, rü chanaxwèxe i nüxna pecuèxăchie i ngēma Tupanaärü ore i tükű maxëxëexű ga pemaă nüxű chixuxű. Rü yematama ore nixī ga pema peyauxgűxű. Rü ñuxma rü ngēmatama oregagu nixī i meă peyaxõgxű. ² Rü ngēma oregagu nixī i pexű nangëxmaxű i maxű i taguma gúxű, ega aixcüma guxüguma peyaxõgüamagu. Natürü ngēxguma

tama guxüguma peyaxõgügu, rü natüçèxmamare nixi i ngëma perü ò. ³ Rü yexguma noxri petanüwa changuxgu, rü yema nüxira pexü changuxéexü nixi ga yema chaxira togü choxü nguxéexü na Cristu rü törü pecaducèx nayuxü, ngëma Tupanaärü ore i ümatüxüwa nüxü yaxuxürü. ⁴ Rü yexgumarüü ta pexü changúexée na ñuxäcü inatègxüäxü, rü ñuxäcü norü tomaëxpüx ga ngunexügu rü wena na namaxüxü, ngëma Tupanaärü ore i ümatüxüwa nüxü yaxuxürü. ⁵ Rü yexgumarüü ta pexü changúexée ga ñuxäcü Pedrucèx na nangóxü ga Cristu, rü ñuxäcü yixcüra rü norü ngúexügü ga yamugüxüçèx na nangóxü. ⁶ Rü yemawena ga Cristu rü noxtacüma 500 arü yexera ga yaxõgüxüçèx nangox. Rü muxüma i ngëma duüxügü rü ñuxma rü ta namaxë, natürü nümaxü rü marü nayue. ⁷ Rü yemawena rü Chaütiágucèx nangox, rü yixcama guxüma ga yema togü ga ngúexügüçèx nangox. ⁸ Rü düxwa chowa inayacuèx ga chauxcèx rü ta na nangóxü, woo ngürüächimare nixi ga yema, ngëxgumarüü i wüxi i buxü i tautama norü ngunexüwa nanguyanne buxürü. ⁹ Rü choma rü guxüma i ngëma togü i Tupana imugüxüttüüwa chaxü. Rü ngemacèx tama name i Tupana imuxümaä choxü naxugüxü i duüxügü, yerü nawe chingëchigü ga Tupanaärü duüxügü rü poraäcü chixexü chaxü. ¹⁰ Natürü ga Tupana rü chomaä namecüma, rü ngëmacèx i ñuxma rü choxü pedau na tacü chiixü rü ñuxäcü na chiixü. Rü yema chomaä na namecümaxü rü tama natüçèxma nixi. Yerü choma rü guxü ga togü ga yamugüxüärü yexera chanaxü ga Tupanaärü puracü. Natürü tama chauechama

chanaxü ga yema puracü, natürü Tupana ga chomaä mecumacü rü chomaä puracucü nixi ga naxucü ga yema puracü na nüxü chixuxüçex ga norü ore. ¹¹ Natürü i nüxma rü nüetama nixi ega woo choma chixigu rü éxna togü yixigu ga pemaä nüxü ixuxü ga yema ore. Yerü yema ore ga pemaä nüxü tixuxü, rü Tupanaärü ore i tüxü maxeëexü nixi, rü yema nixi ga pixögüxü.

Nuxäcü wena tá namaxë i duüxügü i yuexü

¹² Marü pemaä nüxü tixu na Cristu rü yuwa inadaxü. ¿Rü tüxcüü nüxre i pema rü naperügügü:

“Yuexü rü tagutáma wena namaxë”, naperügügü? ¹³ Rü ngëxguma chi ngëma yuexü rü tagu chima wena namaxëgu rü yima Cristu rü tãü chima wena namaxü. ¹⁴ Rü yexguma chi Cristu tama wena maëxgu, rü ngëma ore i nüxü tixuxü i nachiga rü taxuwa chima name, rü natücxemamare chi nixi i perü ò. ¹⁵ Rü ngëxguma chi ngëmaäcü yixigu, rü toma i Tupanaärü orearü uruügü rü doratëexgüxü tixigü. Erü nüxü tixu na Tupana Cristuxü wena maxeëexü. Rü ngëxguma chi tama aixcüma yixigu na wena namaxëxü i yuexü, rü chi wüxi i doramare nixi na Tupana Cristuxü wena maxeëexü. ¹⁶ Rü ngëxguma chi ngëma yuexü rü tagu chima wena namaxëgu, rü ga Cristu rü chi ta tãü chima wena namaxü. ¹⁷ Rü yexguma chi Cristu tama wena maëxgu, rü natücxemamare chi nixi i peyaxögüxü, rü nüxma rü chi ta perü pecadugagu ipeyarütauxe. ¹⁸ Rü chi ngëmaäcü yixigu rü ngëma duüxügü i Cristuaxü yaxögüxü i marü yuexü, rü chi ta tãü chima nüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. ¹⁹ Rü ngëxguma

chi ñoma i maxüçèxicatama yixígu na Cristuaxü yaxõgütü, rü chi guxü i togü i duňxügürü yexera tangechaütümüüggü. ²⁰ Natürü aixcümäxüchi nixí ga Cristu ga yuwa na ínadaxü. Natanüwa i guxüma i ngëma yuexü i yixcüra tá írüdagütü, rü Cristu nixí ga namaä inaxügütü na ínadaxü, yerü nüma nixí ga nüxiра wena namaxüxü. ²¹ Rü yexgumarüü wüxi ga yatügagu na nayuexü ga duňxügütü, rü ngëxgumarüü tá ta nixí na wüxi i yatügagu wena namaxëxü i ngëma marü yuexü. ²² Rü ngëma na Adáügagu guxâma na yuexü, rü ngëxgumarüü ta Cristugagu tá namaxëxü i guxüma i duňxügütü i nüxi yaxõgütü. ²³ Natürü wüxichigü tá tümawa nangu na wena tamaxüxü. Rü Cristu nixí ga nüxiра maxüçü. Rü ngëxguma wena nüma naxüxgu i nümax, rü ngëxguma tá nixí i wena namaxëxü i ngëma duňxügütü i noxrü ixígütü. ²⁴ Rü ngëmawena tá nixí i nagúxü i naâne. Rü ngëxguma tá nixí ya Cristu i nüxi naporamaëxü i guxüma i norü uwanügütü. Rü ngëxguma tá nixí i Nanatü ya Tupanana naxâaxü i guxüma na nüma namaä inacuáxüçèx. ²⁵ Erü nüma ya Cristu rü ãëxgacü tá nixí ñüxmatata nüxi naporamaë i guxüma i norü uwanügütü. ²⁶ Rü ngëma nawa iyacuáxü i norü uwanü i tá nüxi naporamaëxü, rü yu nixí. ²⁷ Yerü Tupana rü marü Cristumëxëwa nanayexmagütü i guxüma. Natürü woo Tupanaärü ore nüxi ixuxgu na Cristumëxëwa nangëxmagütü i guxüma, natürü nümatama ya Tupana rü tama Cristumëxëwa nangëxma. Yerü nüma ga Tupana nixí ga Cristumëxëwa nayexmagütü i guxüma. ²⁸ Rü ngëxguma

guxüma Cristuméxëwa ngëxmagügu, rü ñuxüchi nümatama ya Cristu ya Tupana Nane rü tá Nanatüméxëwa nügü nangëxmaxëe. Yerü nüma ga Tupana nixí ga Cristuméxëwa nayexmagüxëëäxü ga guxüma. Rü ngëmaäcü ya Tupana rü guxümaä tá inacuèx. ²⁹ Rü nangëxma i ñuxre i duüxügü i petanüwa i Tupanaegagu yuexüchicüü íbaiüxü. ¿Rü tüxcüü ngëma naxügü? Rü ngëxguma chi tama wena namaxëgu i duüxügü i yuexü, ¿rü tüxcüü ngëma yuexüchicüü ínabaiü? ³⁰ ¿Rü tüxcüü i toma rü guxüguma äüçümaxüwa tangëxmagü? ³¹ Pemaä nüxü chixu, Pa Chaueneëgüx, rü guxü i ngunexügu rü äüçümaxüwa changëxma, rü tama nüxü chacuèx i tacü rü ngunexügu Tupanaärü oregagu tá na chayuxü. Rü ngëma rü aixcümaxüchi nixí, ngëxgumarüü na aixcüma yiixü na choxü nangëxmaxü i wüxi i taäe i taxü i ñuxma na törü Cori ya Ngechuchu ya Cristuaxü peyaxögüxü. ³² Choma rü nuä Epéchiwa rü Tupanaärü orechigagu chorü uwanümaä poraäcü togü tachoxügagü. Rü ñoma naëxü i idüraexümaä togü tadëixürüü tixigü. ¿Natürü tacüwa choxü namexü ga yema ega chorü maxü i ñoma i nañnewa choxü ngëxmaxüçëxicatama yixigu? Rü ngëxguma chi aixcüma yixigu na tama wena namaxëxü i yuexü, rü marü name i ñatarügügü:

“¡Ngíxä tachibüe rü taxaxegü, erü paxa tá tayue!” ñatarügügü. ³³ ¡Natürü tääutáma nawe perüxí i ngëma duüxügü i ngëmaäcü chixri idexagüxü! Erü aixcüma nixí i ngëma ore i ñaxü:

“Rü texé ya chixexü i duüxümaä ämütüxe, rü tüxü inayanaxoxëe i tümacümagü i mexü”, ñaxü.

³⁴ Rü name nixī i meā pegüāēgu perüxīnūē rü nūxū perüxoe i ngēma perü chixexūgū. Rü wüxi i perü āne nixī na pemaā nūxū chixuxū rü ūnxre i pema rü tama aixcūma Cristuarü duūxūgū pixīgūxū rü tama aixcūma Tupanaxū pecuègxū.

Ñuxācū wena namaxē i yuexūgū

³⁵ Natürü ngürüāchi tá texe pexna taca rü ñatarügū pexū:

“¿Ñuxācū tá wena namaxēxū i yuexū? ¿Rü nañuxraūxū i naxūnemaā tá ínadagüxū?” ñatarügū tá pexū. ³⁶ Pa Duūxū i Ngēāēmarexūx ịrū dücax! Rü ngēxguma wüxi ya nanetüchire itoxgu, rü nūma ya yima naxchire rü nayu na ngemaācū naxüxūcèx i ngēma nanetü. ³⁷ Rü ngēma waixūmügu itoxū, rü tama marü nanetü ixixū nixī, natürü naxchire nixī ya yima itoxūne woo triguchire rü ēxna ngexürüüxūmire i to i nanetüchire yixīgu. ³⁸ Rü ngēxguma marü inatoxguwena, rü Tupana nixī i yanaxüxēcū ya yima nachire na nūma nanaxwèxexūācūma yiixūcèx i ngēma nanetü. ³⁹ Rü tama guxū i naxūnegü nawüxit. Rü duūxēxūne rü nanatoraxū, rü naēxūgūxūne rü to nixī, rü werigüxūne rü to nixī, rü choxnigüxūne rü to nixī. ⁴⁰ Rü ngēgumarüü ta nangēxma i naxūnegü i daxūguxū i naānecūāx, rü nangēxma i naxūnegü i ñoma i naānecūāx. Rü ngēma daxūguxū i naānecūāx i naxūnegü rü nūxū nangēxma i noxrütama mexū, rü ngēma ñoma i naānecūāx i naxūnegü rü ta nūxū nangēxma i noxrütama mexū. Natürü tama nawüxit i ngēma norü mewa. ⁴¹ Rü üèxcūarü yauracüü rü tama namaā nawüxit i tauemacūarü yauracüü.

Rü woramacurigüärü yauracüü rü to nixi. Rü nügütanüwa ya woramacurigü, rü tama nawüxigu i norü yauracüüwa. ⁴² Rü ngēxgumarüü tá ta naxüpetü namaä i naxünegü i ngēma duüxügü i yuexü. Erü ngēma naxüne i noxri nüxü ngēxmaxü rü iyarüxo xwèxexü nixi. Natürü ngēma naxüne i tá nüxü ngēxmaxü i ngēxguma wena namaxëgu, rü ngēma rü tagutáma inayarüxo. ⁴³ Rü ngēma naxüne i yuxü rü taxuwama name i ngēxguma inatègxux. Natürü ngēxguma wena namaüxgu rü tá namexëchi. Rü ngēma naxüne i ñüxma turaxü rü ngēxguma wena namaüxgu rü tá napora. ⁴⁴ Rü itanatèx i ngēma naxüne i ñoma i naänecüäx ixixü. Natürü ngēxguma ínadaxgu, rü daxücüäx i naxüne tá nixi. Rü ñüxma na nangēxmaxü i naxüne i ñoma i naänecüäx rü ngēmawa nüxü tacuèx na nangēxmaxü ta i naxüne i daxücüäx. ⁴⁵ Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Guma nüxiraüçü ga yatü ga Adáü rü nüxü nayexma ga ñoma ga naänecüäx ga naxüne ga paxaächi maxüxü”,

ñanagürü. Natürü ya Cristu rü daxücüäx nixi. Rü nüma nixi i tükna naxääxü i maxü i taguma gúxü. ⁴⁶ Noxri rü tükü nangēxma i ñoma i naänecüäx i taxüne. Natürü yixcama rü Tupana tá tükna nanaxä i to i taxüne i daxücüäx ixixü. ⁴⁷ Guma nüxiraüçü ga yatü ga waixümüwa üçü, rü ñoma ga naänecüäx nixi. Natürü törü Cori ya Cristu rü daxüguxü i naänecüäx nixi. ⁴⁸ Rü ngēma taxünegü i ñoma i naännewa tükü ngēxmaxü, rü guma Adáüxüne ga waixümüwa üçürüü nixigü. Natürü ngēma naxünegü i daxüwa nüxü ngēxmaxü i duüxügü, rü Cristuxünerüü

nixígü. ⁴⁹ Rü ñgexgumarüü na Adáü ga waixümüwa üçürüü na yiixü i taxüne, rü ngëxgumarüü tá ta Cristu ya daxüwa ngëxmacürüü nixí i taxüne i yixcüra. ⁵⁰ Rü dütçax, Pa Chaueneëgüx, pemaä nüxü chixu rü ñaä taxüne i namachinaxcèx rü naxchinèxänaxcèx, rü taxucürüwa Tupana äëxgacü íyíixüwa nangu. Erü ngëma iyarüxo xü, rü taxucürüwama Tupanaxütawa i ngextá taxuüma iyarüxo xüwa nixücu. ⁵¹ Natürü chanaxwèxe na nüxü pecuáxü i wüxi i ore i ëxüguxü ga noxri Tupanaxücatama hüxü cuáxü. Rü dütçax, tääítáma guxä tayue, natürü guxäxüne rü tá naxüchicüü. ⁵² Rü ngürüächimare wüxi i peäxëtügu tá nixí i ngëma na naxüchicüü xü i taxüne i ngëxguma naäneärü guxgux naxägagu ya corneta. Rü tá naxäga ya yima corneta, rü ngëxguma i ngëma duüxügü i yuexü rü tá ínarüdagü na tagutáma wena nayuexücèx. Rü yixema na imaxëxü rü tá naxüchicüü i taxünegü. ⁵³ Erü ngëma taxüne i yuxwèxexü rü woetama tama taixü rü tá naxüchicüü. Rü wüxi i ngexwacaxü xü i naxüne i aixcüma taixü rü tagutáma yuxü tá nixí. ⁵⁴ Rü ngëxguma ngëmaäcü naxüchicüügu i taxüne i yuxwèxexü, rü tükü nangëxmagu i taxüne i ngexwacaxü xü i taguma yuxü, rü ngëxguma tá nixí i yanguxü i Tupanaärü ore i ümatü xü i ñaxü: “Marü inayarüxo na nayuexü i duüxügü. Rü Tupana rü marü yuxü narüyexera. ⁵⁵ Rü dütçax, Pa Yux, ¿ngëxü i curü pora i namaä toxü curüyexeraxü? ¿Rü ngëxü i ngëma cuxne i namaä toxü cudëixü?” ñanagürü i ngëma Tupanaärü ore. ⁵⁶ Rü ngëma naxne i yu, rü pecadu nixí. Erü ngëma pecadu nixí

i naporaxéexü i ngëma yu na tükü nadèixüçèx. Rü ngëma mugü ga Moïché ümatüxü nixi i naporaxéexü i pecadu, erü woo namexgu i ngëma mugü, natürü taxucürüwama texé aixcüma tayanguxée. ⁵⁷ Natürü name nixi i Tupanana moxé taxä yerü núma nanamu ga törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu na ngëma yuxü tükü naporamaexéexüçèx. ⁵⁸ Rü ngëmacèx, Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüex, rü name nixi i meã peyaxögüama rü taguma ípenatèx i Tupanaärü ore. Rü name nixi i guxüguma meã penaxü i törü Coriarü puracü, erü pema nüxü pecuèx rü ngëma puracü i nüxü pexüxü, rü tama natüçèxma nixi.

16

Togü i yaxögüxüçèx inanutaque ga díëru

¹ Rü ñuxma tá pemaã nüxü chixu i nachiga i ngëma díëru i penutaquëxexü na namaã nüxü perüngüxéegüxüçèx i taeneëgü i yaxögüxü i Yudéaanewa ngëxmagüxü. Rü ngëma yaxögüxü i Gárataanewa ngëxmagüxü rü marü namaã nüxü chixu na ngíxü nanutaquëxegüxü i ngëma díëru. Rü chanaxwèxe i pema rü ta ngëxgumarüü penaxü. ² Rü ngema díëru i perü puracüwa ngixü peyaxucüwa rü guxcü i yüxüarü ngunexügu rü tá ngixü pexä i ngëma díëru i Tupanaarü ixicü. Rü ngímaã tá penguxü na tama ngëxguma ngëma changuxguama ngíxü na pedexüçèx. ³ Rü ngëxguma petanüwa changuxgu, rü tá chanaxümatü i ñuxre i poperagü naxcèx i taeneëgü i Yerucharéüwa ngëxmagüxü. Rü ñuxuchi ngëma

poperamaä tá Yerucharéüwa chanamugü i ngëma duüxügü i pema nüxü pexunetaxü na ngëma ngíxü nangegüxüçèx i ngëma dïëru i taeneëgütçèx ngíxü penutaquëexecü. ⁴ Rü ngëxguma chi choxü natauxchagu na ngëma Yerucharéüwa chaxüxü, rü nümagü rü tá wüxigu chomaä ngëma naxi.

Pauru nagu narüxñü na Corítiuwa naxüxü

⁵ Choma rü Machedóniäänewa tá chaxüpetü na íchayadauxüçèx i taeneëgü i ngëma ngëxmagüxü. Rü ngëmawena rü tá petanüwa changu na pexü íchayadauxüçèx. ⁶ Rü ngürüächi tá ñuxre i ngunexügü ngëxma petanügu charüxäüx, rü bexmana ngürüächi ngëma petanüwa tá chanangupetüxëe ya mucü. Rü ngëxguma rü tá pexü natauxcha na choxü perüngüxëegüxü na ngëma íchaxüxchaüxüwa chaxüxüçèx. ⁷ Erü tama chanaxwèxe i paxaächimare pexü chadau. Natürü petanügu charüxäüxchaü i ñuxre i ngunexü ega chi norü ngúchaxü yixixgu ya törü Cori. ⁸ Natürü nuä Epéchiuarü ïännewa tá changëxma ñüxmatáta Pëtecöstearü ngunexüwa nangu. ⁹ Erü nuä rü törü Cori poraäcü choxü nanatauxchaxëe na nüxü chapuracüxüçèx rü nüxü yaxögüäxüçèx i muxüma i duüxügü woo namu i ngëma tama naxwèxegüxü na nuä chapuracüxü. ¹⁰ Rü ngëxguma chi Timutéu petanüwa nguxgu, rü chanaxwèxe i meäma penayaxu na petanüwa nataäëxüçèx. Erü nüma rü ta chauxrüü törü Coriarü puracüwa napuracü. ¹¹ Rü ngëmacèx tama chanaxwèxe i nüxü perüngüxëe na taäëäcüma nuä naxüxü na choxü iyadauxüçèx. Erü poraäcü

íchananguxēē na nuā nanguxūcèx namaā i ngēma togü i taeneēgü. ¹² Rü ngēma taeneē i Aporu rü poraācü nüxü chaceèxü na petanüwa íyadauxūcèx namaā i ngēma togü i taeneēgü. Natürü tama ngēma naxūxchaü i ñuxmax. Natürü ngēxguma naxāchicagu rü tá ngēma naxü.

Pauru nüxü nariümoxē ga yema yaxōgütü

¹³ ¡Rü pexuāēgü na taxuüma i chixexügu peyixūcèx! ¡Rü meāma peyaxōgüama woo tacü pexü üpetügu! Rü name nixī i peporaeama rü taxucèxma pemuuë. ¹⁴ Rü guxüma i ngēma pexüxü, rü name nixī i pegü pengechaügüäcüma penaxü. ¹⁵ Rü dūcax, Pa Chaueneēgüx, pema nüxü pecuèx na Estéfanatanüxügü yiixü ga nüxira yaxōgüxü ga Acayaanewa. Rü meāma nüxü pecuèxgü na ñuxäcü poraācü taeneēgü i yaxōgüxüxü na nangüxēēgüxü. ¹⁶ Rü chanaxwèxe i naga pexñüe i ngēma duüxügü i Estéfanatanüxügürüü ixígüxü. Rü ngēxgumarüü ta chanaxwèxe i naga pexñüe i guxüma i ngēma duüxügü i ñaā Tanatüarü puracüwa puracüexü rü ngüxēētaegüxü. ¹⁷⁻¹⁸ Rü ñuxma na taxucüruwama chauxütawa pengëxmagüxü, rü wüxi ga chorü taäē nixī na núma naxixü ga taeneēgü ga Estéfana rü Fortunátu rü Acáicu. Rü yema taeneēgü ga núma ïxü rü pexü nixuchigagü rü yemaäcü choxü nataäēxēēgü ga yema pexü na nataäēxēēgüxürüü. Rü tanaxwèxe i naga pexñüe rü nüxü pengechaü i ngēma duüxügü i ngēmagürüü ixígüxü. ¹⁹ Rü guxüma i taeneēgü i yaxōgüxü i Áchiaaneärü ïänegüwa ngēxmagüxü, rü moxē pexcèx ngēma namugü. Rü Aquíru rü Prisila rü guxüma i ngēma

yaxõgüxü i Aquirupatawa ngutaquëxegüxü, rü moxë pexcëx ngëma namugü naegagu ya törü Cori. ²⁰ Rü guxüma i taeneëgü i núma ngëxmagüxü rü moxë pexcëx ngëma namu. Rü chanaxwèxe i wüxicigü i pema rü pegü pengechaügüäcüma pegü perümoxëgü. ²¹ Choma i Pauru rü choxmëxmaätama pexcëx chanaxümatü i ñaã chorü moxë. ²² Rü ngëxguma chi texé tama törü Cori ya Ngechuchu ya Cristuxü ngechaügu, rü Tupana tá tüxü napoxcu. Rü paxa tá ínangu ya törü Cori. ²³ Rü chanaxwèxe i törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraäcü pexü narüngüxëe.. ²⁴ Rü guxäma i pema, rü poraäcü pexü changechaügüäcüma pexü charümoxë naegagu ya törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

Rü nuäma pexna,
Pauru

**Tupanaarü Ore i Törü Cori ya Ngechuchu ya
Cristuchiga**

New Testament in Ticuna (PE:tca:Ticuna)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ticuna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ticuna

tca

Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ticuna

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

9d5dc22a-30be-5d26-85a9-76047f4c89e6